

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН
БУЛАГ”ИЙН АЛТНЫ ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН” 2023 ОНЫ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

*Тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-014506
Регистрийн дугаар: 2851326*

Хянасан:

БОАЖЯ-ны ХБОБНУГазрын мэргэжилтэн ..... Б.Буяннэмэх

Төв аймгийн БОАЖГазрын мэргэжилтэн..... С.Эрдэнэцогт

Биелэлтийг тайлагнасан:

“Монжин далай” ХХК-ний ерөнхий захирал: ..... Л.Пүрэвдаваа

“Монжин далай” ХХК-ний байгаль орчны мэргэжилтэн ..... Б.Болдтөмөр

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Гарчиг

ОРШИЛ	4
1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	4
2. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	5
2.1. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	5
2.2. Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ.....	6
2.3. Газрын хэвлийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө болон биелэлт.....	7
2.4. Ургамал, амьтанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, хамгаалах аргууд.....	8
3. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	8
4. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	9
6. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	10
7. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	10
8. ОСОЛ, ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	11
9. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	12
10. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ	13
11. АЙМАГ, НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ШААРДЛАГААР БИЕЛҮҮЛСЭН АРГА ХЭМЖЭЭ.....	14
12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 14	
13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	15
14. ДҮГНЭЛТ	15

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Зургийн жагсаалт

Зураг 1 Ажилчдын хотхон.....	5
Зураг 2 Цэвэр ба бохирын нуурнаас дээж авч буй байдал.....	7
Зураг 3 Агаарын тоосжилт хэмжилт хийж байгаа байдал.....	7
Зураг 4 Үржүүлгийн талбайд ургаж байгаа мод.....	9
Зураг 5 Талбайд мод тарьж байгаа нь.....	9
Зураг 7 Дүйцүүлэн хамгаалахаар техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай.....	10
Зураг 8 Шимт хөрс, засварын талбайгаас хөрсний дээж авч байна.....	14
Зураг 9 Сургалтын явц.....	15

Хүснэгтийн жагсаалт

Хүснэгт 1 Талбайн булангийн цэгүүдийн газарзүйн солбилцол /MV-014506/.....	4
Хүснэгт 2 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө болон биелэлт.....	5
Хүснэгт 3 Усан орчны сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө болон биелэлт.....	6
Хүснэгт 4 Газрын хэвлийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө болон биелэлт.....	7
Хүснэгт 5 Ургамал амьтны сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө болон биелэлт.....	8
Хүснэгт 6 Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө болон биелэлт.....	12
Хүснэгт 7 Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө болон биелэлт.....	14

Хавсралтын жагсаалт

Хавсралт 1 Ус ашиглах зөвшөөрөл.....	16
Хавсралт 2 Гүний худгийн усны дээж /шүлтүүргүй/ шинжилгээ MNS 0900:2018.....	16
Хавсралт 3 Технологийн усны дээж шинжилгээний дүн.....	16
Хавсралт 4 Ус ашиглах гэрээ.....	16
Хавсралт 5 Усны төлбөр төлсөн баримт.....	16
Хавсралт 6 Газар ашиглалтын гэрээ.....	16
Хавсралт 7 Газрын төлбөр төлсөн баримт.....	16
Хавсралт 8 БО –ны нөхөн сэргээлтийн барьцаа 50% төлсөн баримт.....	16
Хавсралт 9 Засварын талбай дахь хөрсний дээжний шинжилгээний дүн.....	16
Хавсралт 10 Шимт хөрсний дээж шинжилгээний дүн.....	16
Хавсралт 11 Хог хаягдлын гэрээ.....	16
Хавсралт 12 Хог хаягдлын төлбөр төлсөн баримт.....	16

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

ОРШИЛ

Манай компани нь байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, байгалийн унаган төрхийг аль болох хадгалах, биологийн нөхөн сэргээлтийг стандартын дагуу өндөр түвшинд хийж гүйцэтгэх бодлого баримталж, байгаль орчны бодлого зорилгод нийцсэн арга хэмжээнүүдийг авч, биелэлтийг ханган ажилладаг. Үүнд:

- ☆ Байгаль орчны бохирдолтоос сэргийлэх, байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглах зорилгоор байгаль орчинд учрах сөрөг нөлөөллийг тодорхойлж, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг авах зорилгоор байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хийлгүүлэх
- ☆ Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, тогтоомж холбогдох дүрэм журам стандартыг дагаж ажиллах
- ☆ Олборлолт болон уурхайн үйл ажиллагааны бүхий л үе шатанд байгаль орчны асуудлыг тусган хэрэгжүүлэх хамаарна.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан нь тус оны ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө болон байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний заалтуудыг ханган ажиллахад чиглэсэн болно.

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Цагаан булаг нэртэй MV-014506 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбай нь Улаанбаатар хотоос баруун хойш 200 км, Төв аймгийн Заамар сумын төвөөс баруун хойш 20 км, "Шижир алт" суурингаас 15 км зайд, байр зүйн зургийн M-48-138 нэрэлбэрт орших ба талбайн булангийн цэгүүдийн газар зүйн солбилцолыг хүснэгтээр үзүүлэв. Бүс нутгийн хувьд Хэнтийн нурууны баруун хойд хэсэгт, Заамарын нуруу, Туул голын ай сав газарт, дэд бүтцийн тааламжтай нөхцөлд байрладагаараа онцлогтой.

Хар, хар хүрэн ойн үнсэнцэр хөрстэй, талбай орчмын хөрсөн бүрхэвч уулын хүрэн шороон хөрсийг карбонаттай, хархүрэн, хүрэн, цайвар, нугархаг хэмээн таван дэд хэв шинжид ангилдаг. Талбай орчмын хөрс нь хархүрэн ангилалд хамаарч байгаа юм. Ургамлын байгалийн бүс бүслүүрийн ангиллын хувьд Заамар сумын нутаг нь цөлийн хээр, өндөр уулын, уулын ойт хээр, уулын хээр, бэлчээрийн бус, хээр ба хуурай хээр гэсэн ангилалд хамаарна.

Хүснэгт 1 Талбайн булангийн цэгүүдийн газарзүйн солбилцол /MV-014506/

Д/д	Уртгаг	Өргөрөг
1	104° 33' 55.32"	48° 24' 3.47"
2	104° 33' 55.32"	48° 24' 27.93"
3	104° 32' 41.01"	48° 24' 47.1"
4	104° 32' 41.58"	48° 24' 3.44"

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Зураг 1 Уурхайн ажилчдын хотхон

**2. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ**

“Монжин далай” ХХК нь байгалийн баялгийг ашиглаж, үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн хувьд оршин буй нутгийн байгаль орчныг хамгаалахад үйл ажиллагааныхаа нэг хэсгийг чиглүүлэх үүрэгтэй.

*2.1. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ
Хүснэгт 2 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө болон биелэлт*

№	Төлөвлөгөө	Хариуцах эзэн	Биелэлт
1.	Уурхайн тоног төхөөрөмж, авто тээврийн хэрэгслээс үүсэх хорт хийн ялгарлыг бууруулахын тулд ашиглагдаж байгаа тээврийн хэрэгсэлд утааны шүүлтүүрүүдийн бүрэн бүтэн байдлыг шалгаж, тос маслыг тогтоосон хугацаанд нь солих	Уулын мастер	250 мот/цаг тутамд тээврийн хэрэгслүүдийн тос, маслыг сольж байсан.
2.	Агаарын тоосжилтыг бууруулах зорилгоор дотоод тээврийн замыг тогтмол услах	Уулын мастер	Зам усалгааны ажлыг тогтмол хийж гүйцэтгэж байсан.
3.	Мөн агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөллийг тогтоох, бууруулахын тулд хяналт шинжилгээг тогтмол хэрэгжүүлэх	Уурхайн дарга	Хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасан агаарын шинжилгээг хийлгэсэн ба шинжилгээний дүнг хавсаргав.

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

4. Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хуулийн дагуу уурхайд ашиглагдаж байгаа тоног төхөөрөмжүүдийнхээ төлбөрийг төлнө. Тээврийн хэрэгслийн төлбөр, татварыг бүрэн төлж ажилласан.

2.2. Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ

Усны нөөцийг хамгаалах үүднээс технологит ашиглах усны хэмжээг бага байлгах үүднээс анхаарч ажилласан. Баяжуулах буюу элстэй шороог угаахад хэрэглэж буй усыг 30%-ийг сэлбэн 70%-ийг эргүүлэн ашигласан.

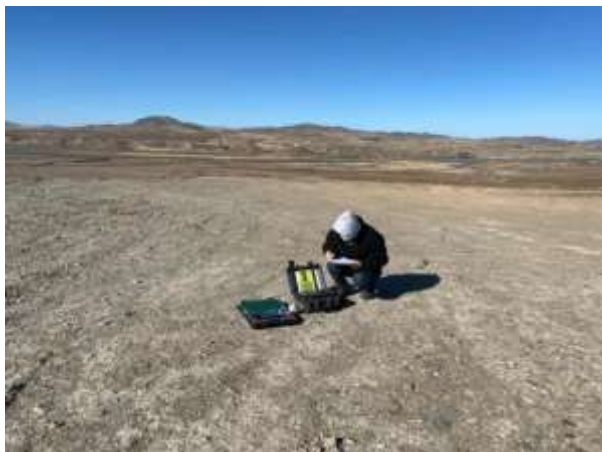
Хүснэгт 3 Усан орчны сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө болон биелэлт

№	Төлөвлөгөө	Хариуцах эзэн	Биелэлт
1.	Сав газартай гэрээ байгуулан ус ашиглах дүгнэлт гаргуулах	Компаний захирал	Сав газартай байгуулсан гэрээ болон ус ашигласан төлбөр төлсөн баримтаа хавсаргав.
2.	Хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн дагуу шинжилгээ хийлгэх		Шинжилгээний хариу шалгуур үзүүлэлт нь хавсралтад тусгагдав.
3.	Унд ахуйн усанд эрүүл ахуйн болон хамгаалалтын бүсийг тогтоож бүсэд мөрдөх журмыг сахин ажиллах	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Бүсэд мөрдөх журмыг боловсруулан, нийт ажилчдад танилцуулсан.
4.	Уурхайн унд ахуйд хэрэглэж буй худагт тоолуур тавих	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Унд ахуйд хэрэглэж буй уст цэгтээ тоолуурж тавьж, орон нутгийн байгаль орчны байцаагчаар акт үйлдүүлэн баталгаажуулан ажилласан.

Зураг 2 Цэвэр ба бохирын нуурнаас дээж авч буй байдал

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Зураг 3 Агаарын тоосжилт хэмжилт хийж байгаа байдал

*2.3. Газрын хэвлийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө болон биелэлт
Хүснэгт 4 Газрын хэвлийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө болон биелэлт*

№	Төлөвлөгөө	Хариуцах эзэн	Биелэлт
1.	Газар эзэмших гэрээгээ Заамар сумын ЗД-тай байгуулах, төлбөрөө төлөх	Компанийн захирал	Гэрээ болон төлбөр төлсөн баримтаа хавсаргав.
2.	1.5 га талбайд дотоод овоолгоор техникийн нөхөн сэргээлт хийх	Байгаль орчны мэргэжилтэн, уулын мастер	Нөхөн сэргээлтээ сум орон нутагт хүлээлгэн өгсөн тухай акт хавсаргав.
3.	Хуулсан шимт хөрсийг хадгалж хамгаалах	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Шимт хөрсийг хэлбэршүүлэн хадгалсан бөгөөд 2024 онд шимт хөрсийг ашиглах учраас ургамалжуулах ажил хийгдээгүй.
4.	Засварын газраас өөр газарт тос, масло асгарсан тохиолдолд асгарсан хэсгийг элс асгаж, саармагжуулан бохирдсон хөрсийг авч зайлуулах	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Засварын талбайгаас өөр газарт тос, масло асгарсан тохиолдол бүртгэгдээгүй ба саармагжуулах бүтээгдэхүүнүүд бэлэн байгаа билээ.
5.	Тоног төхөөрөмжийн тос масло солих газрын хөрсийг хамгаалах	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Хамгаалах талбайг бэлтгэн, асгаралтын үед шаардагдах элс, шингээгч материалуудыг ойр байршуулсан.

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

---

*2.4. Ургамал, амьтанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, хамгаалах аргууд
Хүснэгт 5 Ургамал амьтны сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө болон биелэлт*

№	Хийгдэх ажил	Хариуцах эзэн	Биелэлт
1.	Олон салаа зам гаргахгүй байх	Уурхайн дарга, Байгаль орчны мэргэжилтэн	Өглөө бүрийн ажлын зааварчилгаанд заавар өгдөг. Уурхайн бүсэд мөрдөх байгаль орчны 7 дүрэм, зарчмыг боловсруулан, даган мөрдүүлэх тал дээр ажиллаж байна.
2.	Нөхөн сэргээлт хийсэн талбайд ургамлын бичиглэл хийнэ.	Байгаль орчны мэргэжилтэн	2024 онд Биологийн нөхөн сэргээлт хийсний дараа талбайдаа ургамлын бичиглэлийг хийнэ.
3.	Цөлжилтөөс хамгаалах ойн тухай хуулийн дагуу уурхайн ашиглалтын талбайд тарьсан модоо арчлах хамгаалах	Компанийн захирал	Өвлийг давж чадаагүй суулгацуудыг хаяж, эрүүл ургаж буй модоо арчлан хамгаалсан.

3. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2023 оны уулын ажлын төлөвлөгөөний **1.5 га** талбайд уулын ажил явагдахаар төлөвлөөд байсан бол **1.2 га** талбайд уулын ажил явагдсан. Уурхайн ашиглалтын ажил явагдаж байхад нөхөн сэргээлт буюу дүүргэлтийн ажлыг дотоод овоолгоор зэрэгцээ байдлаар хийдэг. Энэ нь нөхөн сэргээлтийн зардлыг багасгах болоод их хэмжээний гадаад овоолгыг үүсгэн, газрын эвдрэл үүсгэхгүй байх давуу талтай.

Дотоод овоолгоор олборлолт явуулсан талбайн **1.5 га**-д техникийн нөхөн сэргээлт хийхээр төлөвлөөд байсан бол **2.1 га** талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийгдсэн байна.

Биологийн нөхөн сэргээлтийг **2023 оны** Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй **2024** оноос хийхээр төлөвлөөд байна.

“**Тэрбум мод**” үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд төслийн талбайд 200ш улиас суулгасан. Харин тусгайлан мод үржүүлгийн суулгацын талбай бэлдсэн. Энэ талбайд одоогоор чацаргана 500ш, монос 400ш, шинэс 500ш, голт бор 100ш, буйлс 700ш, бургас 300ш суулгацыг үржүүлж байна.

2024 оноос орон нутагийн санал болгосон талбайд шилжүүлсэн суулгана.

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Зураг 4 Үржүүлгийн талбайд ургаж байгаа мод

Зураг 5 Талбайд мод тарьж байгаа нь

Зураг 6 Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

4. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Төслийн үйл ажиллагаанаас төсөл хэрэгжих нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага байлгах, байгаль орчинд үзүүлэх аливаа сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг илрүүлэх, тэдгээрийн үр дагаврыг тогтмол хянах, хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд нутгийн иргэдийн оролцоог хангах, дэмжих зарчим баримтлан ажиллах үүрэгтэй.

2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан орон нутгаас санал болгосон 5.0 га-д дүйцүүлэн хамгаалах техникийн нөхөн сэргээлтийг хийж хүлээлгэж өгсөн.

Зураг 7. Дүйцүүлэн хамгаалахаар техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

5. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ тусгагдаагүй.

6. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2023 оны олборлолтын явцад төслийн талбайгаас ямар нэгэн археологи, палеонтологийн дурсгал илэрч олдоогүй. Гэвч газрын хөрсөнд булагдсан дурсгал олдвор байхыг үгүйсгэхгүй тул үйлдвэр байгуулах болон бусад ажлын явцад анхаарал болгоомжтой ажиллаж, ямар нэгэн олдвор дурсгал илэрсэн тохиолдолд нэн даруй мэргэжлийн байгууллагад мэдэгдэх шаардлагатай гэх зөвлөмжийг мөрдөж ажилласан.

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

7. ОСОЛ, ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2023 онд осол эрсдэлгүй ажилласан байна. Ажилчдын дунд “Тэг Осол эрсдэлгүй ажлын байр” нэртэй уралдааныг сар бүр зохион байгуулж байгаа бөгөөд ажлын хэсэг тус бүрээс шилдэг ажилчдыг урамшуулдаг. Хөдөлмөр аюулгүй байдлын сургалт, өдөр тутмын зааварчилгааг ХАБ хариуцсан мэргэжилтэн өгч байгаа билээ.

Хүснэгт 6. Ургамал амьтны сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө болон биелэлт

Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Нийт зардал (төг/жил)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Аянга цахилгаан	ЦС-ын цахилгаан гүйдэл бүхий тоноглолуудыг бүгдийг нь стандартын дагуу газардуулсан байх.	Цахилгаан гүйдэл бүхий тоноглолуудыг стандартын дагуу газардуулга хийхээс гадна, аянга зайлуулагч зэргийг онц шаардлагатай хэсгүүдэд байршуулсан	Хөрөнгө оруулалтын зардалд тусгагдана	Үйл ажиллагааны туршид	
Гал түймэр	Гал түймрийн үед авч хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөг гарган ажиллагсад сургалт зохион байгуулах. Галын аюулын талаар анхааруулга самбарыг эзэмшлийн объект бүрд онцлогийг нь тусган тавих зэрэг арга хэмжээг авах шаардлагатай. Ой хээрийн түймэр гарахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг үйлчлүүлэгчдэд анхааруулах, нэгэнт гарсан тохиолдолд холбогдох байгууллагад яаралтай мэдэгдэж, гал түймрийг богино хугацаанд унтраах аргыг үйлчилгээний ажилтнуудад эзэмшүүлэх	Гал гарч болзошгүй гэх бүх цэгүүдэд гал унтраах багаж хэрэгслүүдээр хангаж тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулж, уурхайн ажилчидын хүрээнд сургалт зохион байгуулж урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэн ажилласан	100,000	Үйл ажиллагааны туршид	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, Ой хээрийн түймрээс хамгаалах тухай, Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай, Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн орчны бүсийн тухай,
Үер	Цогцолборын эзэмшил талбайг хаврын шар ус, хур бороо элбэгтэй үед үерт автахаас сэргийлж ус зайлуулах суваг хоолой, даланг технологийн дагуу мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх нь зүйтэй.	Уурхайн хотхон нь өндөрлөг газар байрлах тул шар усны үер болон хур борооны үерт автахгүй болно	-	-	
Үйлдвэрийн үйл ажиллагаатай холбоотой ахуйн осол аваар болох	Үйлдвэрийн ажилчдад Хөдөлмөр аюулгүй байдлын талаарх сургалтыг улирал тутамд буюу жилд 2 удаа зохион байгуулах	Үйл ажиллагааны хүрээнд хөдөлмөр аюулгүй байдлын талаарх сургалтыг улирал тутамд явуулж байсан	300,000	Үйл ажиллагааны хүрээнд жилд 3 удаа	
	Хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр бүрэн хангах	Хувцас хэрэгслээр хангаж ажилласан	Хөрөнгө оруулалтын зардалд тусгагдана	Жилд 1 удаа / өвөл, зуны /	
	Үйлдвэрийн ажилчдыг жилд 1 удаа эмнэлгийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт оруулах	Эмнэлгийн үзлэгт Хамруулж байсан	2,000,000	Жилд 1 удаа	
Нийт зардал			2,400,000 сая.төг		

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

8. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Үйл ажиллагааны явцад гарах ахуйн хог хаягдлыг Заамар сумтай гэрээ байгуулан тээвэрлүүлсэн. /Төлбөр төлсөн баримт хавсаргав/ Мөн байгальд шууд хаягдах хаягдлын хэмжээг багасгахын тулд эх үүсвэр дээр нь ялган ангилалт хийх хогийн савыг уурхайн хотхон байрлуулан, ялган ангилалт хийж, ажилчдад хог хаягдлын хор уршиг болон ялган ангилалтын үр ашгийн талаарх сургалтуудыг орсон.

Хүснэгт 2. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө болон биелэлт

№	Хийгдэх ажил	Хариуцах эзэн	Биелэлт
1.	Зарим хаягдлыг нэгдсэн журмаар сумын хогийн цэгт хаях		
2.	Ахуйн хог хаягдлаа эрх бүхий байгууллагатай гэрээ байгуулан тээвэрлүүлнэ.	Компанийн захирал	Засаг даргатай хийсэн гэрээг хавсралт хэсэгт оруулав.
3.	Хог хаягдлын төлбөрөө төлөх		Төлбөр төлсөн баримт хавсаргав.
4.	Ахуйн шингэн хаягдал гүний усыг бохирдуулж байгаа эсэхэд бохир усны химийн шинжилгээ хийлгэх		Хяналт шинжилгээний ажлаар гүний худагнаас усны дээж авч шинжилгээнд өгсөн ба шинжилгээний дүнг хавсралтад оруулав. Хаягдал усны гэрээ, дүгнэлтийг гаргуулсан бөгөөд хаягдал ус зайлуулах зөвшөөрөлтэй.
5.	Ахуйн бохир ариутгах, халдваргүйжүүлэх, задлах бодис худалдан авах	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Ахуйн бохироо Тамир-ЭМ бэлдмэлээр ариутган халдваргүйжүүлэн, задалдаг.
6.	Уурхайн техникт ашигласан тос, малыг хаягдал тос боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх		Одоогоор хаягдал тосыг цуглуулах ажил хийгдэж байгаа бөгөөд “Алтан Оршихуй” ХХК-тай гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Гэрээг хавсаргав.
7.	Ахуйн хатуу хог хаягдлаа ангилах хогийн савнуудыг байрлуулах		Уурхайн хотхонд хуванцар сав, шил болон лааз, цаасан хаягдлуудыг ялгах тасалгаа бүхий тагтай сав хаягдал төмөр ашиглан хийж, байрлуулсан.
8.	Хаягдлаас гарах дахин ашиглагдах түүхий эдийг ялгах		Ялган ангилаад хурааж байна.

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

9. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг тус оны 8 сард “Ногоон эко мандала” ХХК-аар хийлгүүлсэн. Тус хөтөлбөрийн хүрээнд хөрс, уснаас дээж авч итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлж мөн агаар дахь тоосжилтын хэмжээ болон дуу, чимээ, харьцангуй чийгшил зэрэг үзүүлэлтүүдийн хэмжилтийг хийсэн.

Хяналт шинжилгээний дээж	Хяналт шинжилгээний үзүүлэлт	2023 оны хяналт шинжилгээний хэлбэр, зардал	Хяналт шинжилгээ явуулах хугацаа	Хяналт шинжилгээ явуулах байршил	Хяналт шинжилгээ хийх багаж, холбогдох стандарт
Агаар	Агаар орчны бохирдол агаар дахь тоосны агууламж, NO ₂ . SO ₂ CO -ын агууламж, дуу чимээ	Агаарын шинжилгээний 3 цэгт жилд 1 удаа хэмжилт хийлгэнэ. 1 цэгт нэг удаагийн хэмжилт -36,000*3 =108000 төг	Жил бүрийн 8 дугаар сард	Уурхайн карьер, Уурхайн зам, Ажилчдын хотхон	Агаарын тухай хууль, Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, Агаарын чанар-хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ MNS 6063: 2010, Агаарын чанар техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585: 2016
Ус	Ажилчдын унд ахуйд ашигладаг усыг бактериологи болон ундны усны ерөнхий шаардлага, цэврийн болон бохирын нуурын усыг гадаргын ус болон хүнд металлын шинжилгээнд өгөх	Унд ахуйн ус- 109 000 Бактериологи – 63 880 төгрөг Усны химийн ерөнхий шинжилгээ – 285 000 төгрөг Цэвэр усны хими- 126 000 Бохир усны хими – 249000 Хүнд металл- 147 000 төгрөг Нийт – 979 880 төгрөг “Хан лаб” ХХК	Жил бүрийн 8 дугаар сард	Унд ахуйн усны гүний худаг, цэврийн болон бохирын нуур	Усны тухай хууль, Хүрээлэн буй орчинд нийлүүлэх цэвэршүүлсэн бохир ус, Ерөнхий шаардлага MNS 4943:2015, Газрын доорхи усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 6148:2010, Ундны усны, эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900: 2018, Байгаль орчны аялал жуучлалын сайд, Эрүүл мэндийн сайдын хамтарсан 2018 оны 04 сарын 05 өдрийн А82/128 тоот тушаалын хавсралт. Ахуйн хаягдал ус зайлуулах цэгээ ус тусгаарлагчаар тусгаарлаж тохижуулах журам
Хөрс	Хөрсний агрохими болон хүнд металлын шинжилгээ хийлгэх мөн тухайн газар дээр хөрсний температур хэмжих	Шимт хөрсний овоолго- 1 ширхэг Засварын талбай-1 ширхэг Ажилчдын хотхон- ширхэг Нийт 3 ширхэг = 110 800 төгрөг	Жил бүрийн 8 дугаар сард	Уурхайн шимт хөрсний овоолго, ахуйн бохир усны хаягдал орчимд, нөхөн сэргээсэн талбай, эвдрээгүй газар	MNS3985-87 Хөрсний ариун цэврийн байдлын үзүүлэлтийн нэр. төрөл MNS3310-91 Хөрсний агро химийн үзүүлэлтийг тодорхойлох MNS2305-94 Дээж авах. савлах. тээвэрлэх. хадгалах журам MNS(ISO) 4814:1999. Атом Шингээлтийн Спектрометрээр шинжилгээ хийх

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

**10. АЙМАГ, НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ШААРДЛАГААР БИЕЛҮҮЛСЭН
АРГА ХЭМЖЭЭ**

Аймгийн Засаг даргын албан шаардлага ирээгүй болно.

Зураг 8. Ажилчдын хотохн, засварын талбайгаас хөрсний дээж авч байна

**11. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ**

Уурхайн үйл ажиллагаандаа технологийн сахилга батыг чанд баримталж, аваар осолгүй ажиллах талаар байнга анхаарал тавихыг уурхайн дарга хариуцаж ажилласан.

Хүснэгт 3 Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө болон биелэлт

№	Хийгдэх ажил	Хариуцах эзэн	Биелэлт
1.	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоож мөрдөх		Байгаль орчны бодлого хөтөлбөр, хяналт шинжилгээ хийх журам, хог хаягдлын цуглуулах, хадгалах ажлын тухай заавар журмуудыг захирлаар батлуулж, ажилчдад танилцуулан дагаж мөрдөн ажиллаж байна.
2.	Уурхайн үйл ажиллагаатай сум орон нутгийн иргэд, ЗДТГ-ын мэргэжилтэн, холбогдох мэргэжилтэнгүүдийг газар дээр нь танилцуулна.	Компанийн захирал Байгаль орчны мэргэжилтэн	Заамар сумын Хайлааст багийн иргэдийн нийтийн хуралд уурхайн үйл ажиллагаа, нөхөн сэргээлтийн талаар илтгэл хэлэлцүүлсэн.
3.	Техник болон биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайг сум орон нутаг болон улсын комисст хүлээлгэн өгөх		Орон нутгийн комисст хүлээлгэн өгсөн акт.

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

---

4. Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлын жил бүрийн тайланг БОАЖЯ болон Заамар сумын ЗДТГ-т хүргэн өгч байх	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан болон тус оны нөхөн сэргээлт, нийгмийн хариуцлагын тайланг хүргэн танилцуулдаг.

**12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ,
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН
СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ**

Манай төслийн талбайд айл өрх, өвөлжөө хаваржаа байхгүй бөгөөд нүүлгэх шилжүүлэх ажил болон нөлөөлөлд өртөх оршин суугчдад тайлан тавих ажил хийгдэх шаардлагагүй.

13. ДҮГНЭЛТ

2023 оны уулын ажлын төлөвлөгөөний дагуу 1.5 га талбайд уулын ажил явагдсан. Дотоод овоолгоор олборлолт явуулсан талбайн 2.1 га-д техникийн нөхөн сэргээлт хийгдсэн байна.

Биологийн нөхөн сэргээлтийг 2024 оноос эхлэн үе шаттайгаар нөхөн сэргээхээр төлөвлөөд байна.

Дүйцүүлэн хамгаалах нөхөн сэргээх ажлын хүрээнд орон нутгаас санал болгосон 5.0 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийж хүлээлгэн өгсөн.

“Тэрбум мод” үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд төслийн талбайд 200ш улиас суулгасан. Харин тусгайлан мод үржүүлгийн суулгацын талбай бэлдсэн. Энэ талбайд одоогоор чацаргана 500ш, монос 400ш, шинэс 500ш, голт бор 100ш, буйлс 700ш, бургас 300ш суулгацыг үржүүлж байна.

2024 оноос орон нутагийн санал болгосон талбайд шилжүүлэн суулгана.

2023 оны байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлыг 10-р сард байгаль орчны үнэлгээ, зөвөлгөөний эрх бүхий байгууллага “Ногоон эко мандала” ХХК-аар хийлгэн гүйцэтгүүллээ.

Энэхүү хяналт шинжилгээний хүрээнд уурхайн технологийн ус болон цэвэр усны нууранд гадаргын усны чанар стандартад нийцэж байгаа эсэхэд бохирын нуурны усанд хүнд металлын үзүүлэлт, агууламж хэдий хэмжээтэй байгааг итгэмжлэгдсэн лабораториудад дээж өгч шинжлүүлэн өмнөх сарын үр дүнтэй харьцуулж үзсэн. Тус шинжилгээний дүнгээр цэвэр нуурын ус гадаргын усны стандартад шаардлагын түвшинд, бохирын нуурын хүнд металлын агуулга стандартаас хэтрээгүй үзүүлэлттэй байсан.

Уурхайн ундны усны стандартад нийцэж байгаа эсэх, мөн бактерлогийн шинжилгээ хийлгэсэн. Тус шинжилгээний үр дүнд Ундны ус, Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900:2005 стандартын хэмжээнээс хэтэрсэн үзүүлэлт илрээгүй стандартын шаардлага хангаж байгаа фильтертэй усыг унданд хэрэглэх нь илүү зохимжтой.

Уурхайн засварын газар, ШТС-ын ойролцоо газрын хөрсөнд хүнд металлын шинжилгээ хийлгэсэн бөгөөд стандарт түвшинд байна.

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Хавсралт 1. Ус ашиглах зөвшөөрөл

Хавсралт 2. Гүний худгийн усны дээж /шүлтүүргүй/ шинжилгээ MNS 0900:2018

Хавсралт 3. Бохирын нуурны усан дээж шинжилгээний дүн /8 сар/

Хавсралт 4. Цэвэршүүлэх нуурны усан дахь шинжилгээний дүн

Хавсралт 5. Ус ашиглах гэрээ

Хавсралт 6. Усны төлбөр төлсөн баримт

Хавсралт 7. Газар ашиглалтын гэрээ

Хавсралт 8. Газрын төлбөр төлсөн баримт

Хавсралт 9. БО нөхөн сэргээлтийн барьцаа 50% төлсөн баримт

Хавсралт 10. Засварын талбай дахь хөрсний дээжний шинжилгээний дүн /8 сар/

Хавсралт 11. Шимт хөрсний дээж шинжилгээний дүн /8 сар/

Хавсралт 12. Ажилчдын хотхоны хөрсний дээжний шинжилгээний дүн /8 сар/

Хавсралт 13. Хог хаягдлын гэрээ

Хавсралт 14. Хог хаягдлын төлбөр төлсөн баримт

Хавсралт 15. ТЭЗҮ хүлээж авсан тушаал, дүнгэлт

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Хавсралт 1. Ус ашиглах зөвшөөрөл

**ТУУЛ ГОЛЫН САВ
ГАЗРЫН ЗАХИРГААНЫ ДАРГЫН
ТУШААЛ**

2023 оны 07 сарын 18 өдөр   Дугаар А/49   Улаанбаатар хот

Зөвшөөрөл олгох тухай

Монгол Улсын Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.6, 29 дүгээр зүйлийн 29.1, 17 дугаар зүйлийн 17.1.10 дахь заалт, танай компанийн 2023 оны 07 дугаар сарын 17-ны өдрийн 01/07 дугаартай албан хүсэлт, "Усны газар"-ын 2023 оны 06 дугаар сарын 30-ны өдрийн 05/782 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн Дугаар 146 тоот "Ус ашиглуулах дүгнэлт"-ийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших MV-014506 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй "Цагаан булаг"-ийн үүсмэл алтны шороон ордоос 46'120.0 м³ элс угаах үйлдвэрлэл, технологийн болон бусад хэрэгцээнд шаардагдах 53'172.0 м³ усыг Туул голоос, унд ахуйн хэрэглээний 404.7 м³ усыг өөрийн эзэмшлийн гүний 1 худгаас 2023 онд ашиглахыг "Монжин далай" ХХК-д зөвшөөрсүгэй.
2. Ус ашиглагчтай гэрээ байгуулах, ашиглах боломжит усны нөөц, ус ашиглалтын байдалд байнгын хяналт тавьж ажиллахыг Туул голын сав газрын захиргааны Усны нөөц, ус ашиглалтыг зохицуулах албаны дарга /П.Энхбаяр/, Мэдээлэл, хяналт шалгалтыг зохицуулах албаны дарга /Б.Оюунболд/ нарт үүрэг болгосугай.
3. Усны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5, 30 дугаар зүйлд заасан ус ашиглагчийн үүрэг, ус ашиглагчид тавигдах шаардлагыг ханган ажиллаж, усны мэдээллийн сан бүрдүүлэхтэй холбогдсон мэдээ, тайланг 2023 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн дотор Сав газрын захиргаанд ирүүлэхийг "Монжин далай" ХХК /Л.Пүрэвдаваа/-д даалгасугай.

УСНЫ НӨӨЦ, УС АШИГЛАЛТЫГ
ЗОХИЦУУЛАХ АЛБАНЫ ДАРГА

П.ЭНХБАЯР

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Хавсралт 2. Гүний худгийн усны шинжилгээний хариу

ХАНЛАБ ХХК
Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 17 р хороо, Богд Жавзандамба
гудамж 34/6 тоот, Хан Рашанн компанийн байр
Утас: 70109968, 99995316
<http://www.khanlab.mn>

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН

ЗАХИАЛАГЧИЙН НЭР: **МОНЖИМ ДАЛАЙ ХХК**

ДЭЭЖИЙН ТӨРӨЛ,
ТОО

Ус, 3

ЗАХИАЛГА №: **2023/1300**

ХҮЛГЭЭН АВСАН ОГНОО: **2023.08.17**

ШИНЖИЛСЭН ОГНОО: **2023.09.04**

ДЭЭЖ БОЛОВСРУУЛАЛТ: **хийгдээгүй**

ХУУДАСНЫ ТОО: 3

Сорилтын үр дүн зөвхөн тухайн дээжинд хамарна.
Дээжлэлтийн талаарх асуудлыг манай лаборатори хариуцдаггүй болно.

Чанарын менежер:

Д.Пүрэвжаргал

Хамтран ажилласан танд талархна.

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

ЗАХИАЛГА №: 2023/1300

ДЭЭЖИЙН ДУГААР: Худал

ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР: Л-14908

№	ЭЛЕМЕНТ	НӨСЖ	ШӨНДӨЖИЛТӨННИЙ ДҮН	ЗӨВШӨӨРӨГ ДОХ	СТАНДАРТ АРГА
				ХСЭНЖСЭЭ MNS 0900-2018	
1	pH	-	8.03	6.5-8.5	MNS ISO 10523:2001
2	Кальц (Ca ²⁺)	мг/л	2.70	-	MNS 5465:2005
3	Натри (Na ⁺)	мг/л	67.92	200.0	
4	Кальци (Ca ²⁺)	мг/л	77.03	100.0	MNS ISO 2572:1999
5	Магни (Mg ²⁺)	мг/л	26.50	30.00	
6	Аммоний (NH ₄ ⁺)	мг/л	<0.10	1.50	MNS ISO 7156-1:2006
7	Хлорид (Cl ⁻)	мг/л	28.93	350.0	MNS ISO 9297:2005
8	Сульфат (SO ₄ ²⁻)	мг/л	108.2	500.0	MNS 3452.4:1984 MNS ISO 11885:2011
9	Нитрит (NO ₂ ⁻)	мг/л	0.07	1.00	MNS 4431:2005
10	Нитрат (NO ₃ ⁻)	мг/л	3.16	50.00	MNS ISO 7890-3:2001
11	Карбонат (CO ₃ ²⁻)	мг/л	12.00	-	MNS ISO 9963-1:2005
12	Гидрокарбонат (HCO ₃ ⁻)	мг/л	317.3	-	
13	Нийт харуулагч	мг-экв/л	6.02	7.00	
14	Хуурай үлдэгдэл, TDS	мг/л	550.0	1000	MNS 4423:1997
15	Цахиурын хүчил, H ₂ SiO ₃	мг/л	20.42	-	
16	Ихэнхэн чанар KMnO ₄	мгO ₂ /л	0.96	-	MNS ISO 4889:1999
17	Фосфат, PO ₄ ³⁻	мг/л	<0.05	3.5	MNS ISO 6878:2001
18	Фтор, F	мг/л	0.71	0.7-1.5	MNS ISO 10359-1:2002
19	Хүхэрхүстөрөөс, H ₂ S	мг/л	<0.10	0.1	
20	Чөлөөт хлорид, Cl ₂	мг/л	<0.10	0.2-0.3	MNS ISO 7393-1:2001
21	Бүлэнгэр	NTU	<10.0	1.5	
22	Мөнгө, Ag	мг/л	<0.01	0.1	
23	Хөнгөнцагаан, Al	мг/л	<0.025	0.50	
24	Маштан, As	мг/л	<0.01	0.01	
25	Бар, B	мг/л	0.10	2.40	
26	Барн, Ba	мг/л	0.03	0.70	
27	Берилли, Be	мг/л	<0.001	0.0002	
28	Кадмий, Cd	мг/л	<0.005	0.003	
29	Кобальт, Co	мг/л	0.002	-	
30	Хром, Cr	мг/л	<0.005	0.05	
31	Зэс, Cu	мг/л	<0.02	2.0	MNS (ISO) 11885:2011
32	Төмөр, Fe	мг/л	0.23	0.3	
33	Магний, Mn	мг/л	<0.01	0.1	
34	Молибден, Mo	мг/л	<0.005	0.07	
35	Никель, Ni	мг/л	0.01	0.02	
36	Хартуугага, Pb	мг/л	<0.01	0.01	
37	Сурьма, Sb	мг/л	<0.01	0.02	
38	Селен, Se	мг/л	<0.05	0.04	
39	Стронци, Sr	мг/л	0.59	2.00	
40	Уран, U	мг/л	<0.10	0.03	
41	Цайр, Zn	мг/л	<0.01	5.0	
42	Цианид, CN _{sum}	мг/л	<0.002	0.01	MNS ISO 6703(B):2005
43	Мөнгөн ус, Hg	мг/л	<0.001	0.001	EPA Method 7473

Шинжлэхүйн дүгнэлт: Шинжилгээнд ирүүлсэн усны чанар - Монгол улсад мөрдөгдөж буй "Усанд усны MNS 0900:2018 стандарт"-ыг шаардлагыг хангаж байна.

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Хавсралт 3. Бохирын нуурны усан дээж шинжилгээний дүн

ЗАХИАЛГА №: 2023/1300

ДЭЭЖИЙН ДУГААР: Бохирын нуур

ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР: Л-14909

№	ЭЛЕМЕНТ	НЭГЖ	ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН	ЗӨВШӨӨРӨГДӨХ ХЭМЖЭЭ /MNS 4943:2015/	СТАНДАРТ АРГА
1	pH	-	7.76	6-9	MNS ISO 10523:2001
2	Чөлөөт хлор, Cl _{free}	мг/л	<0.10	1.0	
3	Хуурай үлэгдэл, TDS	мг/л	598.0	1000	MNS 4423:1997
4	Умбуур бодис, TSS	мг/л	88.00	30	
5	Исэлдэх чалвар /KMnO ₄ /	мгO ₂ /л	12.18	20	
6	Химийн хэрэгцээг хүчилтөрөгч, COD	мгO ₂ /л	44.00	50	MNS ISO 6060:2001
7	Биологийн хэрэгцээг хүчилтөрөгч, BOD	мгO ₂ /л	14.47	20	MNS ISO 5815:2001
8	Хүхэрстөрөгч, H ₂ S	мг/л	<0.10	0.5	MNS 5597:2006
9	Хром, Cr (VI)	мг/л	<0.05	0.01	MNS ISO 11083:2001
10	Хөнгөншлээн, Al	мг/л	1.32	0.5	
11	Мысъяг, As	мг/л	<0.01	0.01	
12	Бор, B	мг/л	0.31	0.50	
13	Барн, Ba	мг/л	0.07	1.5	
14	Берелли, Be	мг/л	<0.001	0.001	
15	Кобальт, Co	мг/л	0.003	0.02	
16	Кадми, Cd	мг/л	<0.005	0.03	
17	Хром, Cr	мг/л	<0.005	0.3	
18	Эс, Cu	мг/л	<0.02	1.0	
19	Төмөр, Fe	мг/л	1.15	1.0	
20	Магнели, Mn	мг/л	0.14	0.5	MNS (ISO) 11885:2011
21	Молибден, Mo	мг/л	0.05	0.5	
22	Никель, Ni	мг/л	0.01	0.2	
23	Фосфор, P	мг/л	0.21	1.5	
24	Хартуалга, Pb	мг/л	<0.01	0.1	
25	Сурьма, Sb	мг/л	<0.01	0.05	
26	Селен, Se	мг/л	<0.01	0.02	
27	Стронци, Sr	мг/л	0.73	2.0	
28	Ванади, V	мг/л	0.04	0.10	
29	Уран, U	мг/л	<0.10	0.05	
30	Цайр, Zn	мг/л	<0.01	1.0	
31	Цианид, CN _{free}	мг/л	<0.002	0.050	MNS ISO 6703(I):2006
32	Цианид, CN _{total}	мг/л	<0.002	0.050	MNS ISO 6703(II):2006
33	Монгол ус, Hg	мг/л	<0.001	0.005	MNS 4420:1997

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Хавсралт 4. Цэвэршүүлэх нуурын усан дахь шинжилгээний дүн

ЗАХИАЛГА №: 2023/1300

ДЭЭЖИЙН ДУГААР: Цэвэршүүлсэн нуур

ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР: Л-14910

№	ЭЛЕМЕНТ	НЭГЖ	ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН	ЗӨВШӨӨРӨГДӨХ ХЭМЖЭЭ /MNS 4943:2015/	СТАНДАРТ АРГА
1	pH	-	7.88	6-9	MNS ISO 10523:2001
2	Чөлөөт хлор, Cl _{free}	мг/л	<0.10	1.0	
3	Хуурай үлдэгдэл, TDS	мг/л	517.0	1000	MNS 4423:1997
4	Умбуур бодис, TSS	мг/л	6.00	30	
5	Исэлдэх чадвар /KMnO ₄ /	мгO ₂ /л	8.16	20	
6	Химийн хэрэгцээг хүчилснэрс, COD	мгO ₂ /л	<20.0	50	MNS ISO 6060:2001
7	Биологийн хэрэгцээг хүчилснэрс, BOD	мгO ₂ /л	<3.0	20	MNS ISO 5815:2001
8	Хүлэрхүстөрөгч, H ₂ S	мг/л	<0.10	0.5	MNS 5597:2006
9	Хром, Cr (VI)	мг/л	<0.05	0.01	MNS ISO 11083:2001
10	Хөнгөнцагаан, Al	мг/л	0.31	0.5	
11	Мышьяк, As	мг/л	<0.01	0.01	
12	Бор, B	мг/л	0.21	0.50	
13	Барн, Ba	мг/л	0.04	1.5	
14	Берелин, Be	мг/л	<0.001	0.001	
15	Кобальт, Co	мг/л	0.002	0.02	
16	Кадми, Cd	мг/л	<0.005	0.03	
17	Хром, Cr	мг/л	<0.005	0.3	
18	Зэс, Cu	мг/л	<0.02	1.0	
19	Төмөр, Fe	мг/л	0.23	1.0	
20	Марганец, Mn	мг/л	0.02	0.5	MNS (ISO) 11885:2011
21	Молибден, Mo	мг/л	0.01	0.5	
22	Никель, Ni	мг/л	0.009	0.2	
23	Фосфор, P	мг/л	<0.05	1.5	
24	Харгугалга, Pb	мг/л	<0.01	0.1	
25	Сурьма, Sb	мг/л	<0.01	0.05	
26	Селен, Se	мг/л	<0.01	0.02	
27	Стронци, Sr	мг/л	0.59	2.0	
28	Ванади, V	мг/л	<0.01	0.10	
29	Уран, U	мг/л	<0.10	0.05	
30	Цэвр, Zn	мг/л	<0.01	3.0	
31	Цианид, CN _{total}	мг/л	<0.002	0.050	MNS ISO 6703(I):2006
32	Цианид, CN _{free}	мг/л	<0.002	0.050	MNS ISO 6703(II):2006
33	Мөнгөн ус, Hg	мг/л	<0.001	0.005	MNS 4420:1997

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Хавсралт 5. Ус ашиглах гэрээ

БАТЛАВ
УСНЫ НӨӨЦ, УС АШИГЛАЛТЫГ
ЗОХИЦУУЛАХ АЛБАНЫ ДАРГА

П.ЭНХБАЯР

2023 оны 07 дугаар сарын 18

БАТЛАВ
“МОНЖИН ДАЛАЙ” ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

Л.ПҮРЭВДАВАА

2023 оны 07 дугаар сарын 18

УС АШИГЛАХ ГЭРЭЭ

Дугаар УНТ 23/34

Улаанбаатар хот

Нэг. Ерөнхий зүйл

Монгол Улсын Усны тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1-д заасны дагуу “Усны газар”-ын 2023 оны 06 дугаар сарын 30-ны өдрийн 05/782 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн Дугаар 146 тоот “Ус ашиглуулах дүгнэлт”, Туул голын сав газрын захиргааны даргын 2023 оны 07 дугаар сарын 17-ны өдрийн А/19 тоот тушаалаар олгосон ус ашиглах зөвшөөрлийг үндэслэн:

Ус ашиглуулагчийг төлөөлж Туул голын сав газрын захиргааны Усны нөөц, ус ашиглалтыг зохицуулах албаны дарга П.Энхбаяр, Ус ашиглагчийг төлөөлж Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 31-р хороо, Аюушийн өргөн чөлөө, 65/3 тоот, Улсын бүртгэлийн 9011352018 тоот гэрчилгээ, 2851326 тоот регистрийн дугаартай “Монжин далай” ХХК-ийн Ерөнхий менежер Л.Пүрэвсүрэн нар ус ашиглах талаар тохиролцож энэхүү гэрээг 1 /Нэг/ жилийн хугацаатайгаар байгуулав.

Хоёр. Гэрээний гол нөхцөл

2.1. *Ус ашиглах зориулалт:* Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших MV-014506 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй “Цагаан булаг”-ийн үүсмэл алтны шороон ордын үйлдвэрлэл технологийн хэрэгцээнд Туул голоос ус ашиглана.

2.1.1. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2019 оны А/618 дугаар тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын 4.4-т заасны дагуу 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг хүлээж авах ажлын хэсэгт Туул голын сав газрын захиргаанаас төлөөлөл оролцуулж, дүгнэх хуудсыг баталгаажуулна.

2.2. *Нийт ашиглах усны хэмжээ:* 46'120.0 м³ элс угаахад зарцуулах ус 53'576.7 м³/жил;

2.2.1. Унд-ахуйд: 404.7 м³/жил;

2.2.2. Ашигт малтмал олборлон баяжуулахад ашиглах гадаргын ус: 51'264.0 м³/жил;

2.2.3. Зам, талбайн тоосжилт дарах усалгаанд ашиглах гадаргын ус: 900.0 м³/жил;

2.2.3. Биологийн нөхөн сэргээлтэд ашиглах гадаргын ус: 1008.0 м³/жил;

2.3. *Усны чанар, найрлага:* 2023 оны 09, 11 дүгээр сард хаягдлын нуурын уснаас дээж авч итгэмжлэгдсэн лабораториор шинжилгээ хийлгэн, шинжилгээний дүнг ус ашиглалтын тайланд хавсаргаж Туул голын сав газрын захиргаанд ирүүлнэ.

2.4. *Усны эх үүсвэр:*

2.4.1. Унд, ахуйн усны хэрэгцээг өөрийн эзэмшлийн 1 гүний худгаас, технологийн хэрэгцээний усыг Туул голоос ашиглана. Худгийн байршил 48°40'71.5", 104°56'44.5".

2.4.2. *Барилга байгууламж:* 14'500.0 м³ эзлэхүүнтэй цэвэр усны, 18'300.0 м³ эзлэхүүнтэй тунгаах сан, 10'500.0 м³ эзлэхүүнтэй хаягдлын сантай.

2.4.3. *Тоног төхөөрөмжийн нэр, марк:* Уурхайн олборлолтод HOWO маркийн автосамосвал 4 ш, HYUNDAI маркийн автосамосвал 1 ш, LIUGONG маркийн утгуурт ачигч 1 ш, HYUNDAI маркийн экскаватор 2 ш, CATERPILLAR маркийн бульдозер 1 ш тус тус

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

ашиглана. Баяжуулалтад ХШ-700 маркийн хоригт цорго 2 ш, СКО-1.0 маркийн сэгсрэх ширээ 1 ш тус тус ашиглана.

2.4.4. *Насосны хүчин чадал:* Туул голоос усан санруу СКБ-1.4 маркийн 60 м³/цаг хүчин чадалтай хүрдэт шигшүүр 1 ш, Д-90Б маркийн динамик насос 2 ш ашиглана.

2.5. *Хаягдал усны хэмжээ, стандартын шаардлага:* Хаягдал усыг хүрээлэн буй орчинд нийлүүлэхдээ "Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага MNS 4943:2015" стандартын шаардлагыг мөрдлөг болгоно.

2.5.1. Стандартаас давсан агууламжтай хаягдал усыг байгальд нийлүүлсэн тохиолдолд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2019 оны А/635 тушаалаар батлагдсан "Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам"-ын дагуу төлбөр тооцно.

2.6. *Бохир ус цэвэрлэх барилга байгууламжийн байршил, хүчин чадал, технологи, цэвэрлэх арга, цэвэрлэгээний түвшин:*

2.6.1. Технологийн хаягдал усыг тунгаах нууранд тунгааж, эргүүлэн ашиглана. Стандартаас давсан агууламжтай хаягдал усанд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2019 оны А/635 дугаар тушаалаар батлагдсан "Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам" -ын дагуу төлбөр тооцно.

2.6.2. Ахуйн бохир ус зайлуулах цэгийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайд, Эрүүл мэндийн Сайдын 2018 оны А/82/128 дугаар хамтарсан тушаалаар батлагдсан "Ус ашиглагч иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага нь ахуйн бохир ус зайлуулах цэгээ ус тусгаарлагчаар тусгаарлаж тохижуулах журам"-ын дагуу тохижуулж ашиглана.

2.7. *Усны эх үүсвэрийг хамгаалах, усны нөөц хомсдох, бохирдохоос сэргийлэх арга хэмжээ, түүнд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээ:*

2.7.1. Туул голоос ус татах насосыг байрлуулахдаа голын эрэг, голдирлыг хөндөхгүйгээр байрлуулна.

2.7.2. Усны эх үүсвэрийг хамгаалах усны нөөц хомсдох бохирдохоос сэргийлж жил бүр түүнд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээг төсөвт суулган орон нутгийн захиргаа, байгаль хамгаалагчаас санал авч сэргээн засварлах шаардлагатай булаг шандыг тохижуулах;

2.7.3. "Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн"-ний хүрээнд 500.0 ш мод тарина.

2.8. *Усны тоолуур:* Усны тухай хуулийн 30.1.4 дэх заалтыг хэрэгжүүлж, ус татаж буй насосны гаралт дээр тоолуур суурилуулна. Тоолуурын заалтын тэмдэглэлийг тогтмол хөтлөж, баталгаажуулна.

2.8.1. Гэрээнд заагаагүй эх үүсвэрээс ус ашигласан нөхцөлд угаасан элсний хэмжээг уулын ажлын тайланг үндэслэн Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын Сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм"-ын дагуу ашигласан усны зарцуулалтын хэмжээг тооцно.

2.9. *Ус ашигласны төлбөрийн хэмжээ:*

2.9.1. Ашигт малтмал олборлох, баяжуулахад ашиглах 51'264.0 м³ гадаргын ус ашигласны төлбөрт 30'677'694.0 /Гучин сая таван зуун далан долоон мянга зургаан зуун ерэн дөрвөн/ төгрөг, зам, талбайн тоосжилт дарахад шаардагдах 900.0 м³ гадаргын ус ашигласны төлбөрт 71'577.0 /Далан нэгэн мянга таван зуун далан долоон/ төгрөг, биологийн нөхөн сэргээлт, ногоон байгууламжийн усалгаанд ашиглах 1008.0 м³ гадаргын ус ашигласны төлбөрт 18'706.0 /Арван найман мянга долоон зуун зургаан/ төгрөг, нийт 30'667'977.0 /Гучин сая зургаан зуун жаран долоон мянга есөн зуун далан долоон/ төгрөгийг Төв аймгийн Татварын хэлтсийн дансанд төвлөрүүлнэ. Төлбөрийн 60 хувийг гуравдугаар, 40 хувийг дөрөвдүгээр улиралд төлнө.

2.9.2. Гэрээнд зааснаас хэтрүүлэн ашигласан усанд Засгийн газрын 2018 оны 391 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны төлбөр тооцох журам"-д заасны дагуу төлбөр тооцно.

Гурав. Талуудын эрх, үүрэг

3.1. Гэрээ байгуулагч талууд нь Усны тухай хуулийн 7.5, 13.1.1, 13.1.5, 18.1.4, 19.1.2, 19.1.4, 26.1, 30.1, 30.6, 31.1-д заасан эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

3.2. Ус ашиглагч нь гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй бол Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.9, 29 дүгээр зүйлийн 29.3 дугаар заалтуудыг үндэслэн Сав газрын захиргааны шийдвэрээр гэрээг хугацаанаас нь өмнө цуцлах бөгөөд Усны тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

3.3. Ус ашиглуулах дүгнэлтээр тавьсан шаардлага зөвлөмжийн хэрэгжилтийн хангаж ажиллана.

Дөрөв. Бусад

4.1. Гэрээ нь талууд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

4.2. Ус ашиглуулах дүгнэлт, ус ашиглах зөвшөөрөл нь гэрээний салшгүй хэсэг бөгөөд жил бүрийн ус ашиглуулах дүгнэлт, зөвшөөрөл, гэрээг тухайн оны эхний улиралд багтаан байгуулна.

4.3. Тайлант оны уулын ажлын гүйцэтгэлийн тайлан, ус ашиглалтын тайланг үндэслэн гэрээ дүгнэсэн тэмдэглэлийг 2 хувь үйлдэн баталгаажуулах бөгөөд гэрээнд заасан төлбөрийг барагдуулаагүй тохиолдолд дараа оны гэрээ хийгдэхгүй.

4.4. Талуудын тохиролцсоноор гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох ба өөрчлөлтийг бичгээр үйлдэнэ.

4.5. Гэрээг дор дурдсан үндэслэлээр хугацаанаас өмнө цуцалж болно.

4.5.1. Ашиглаж буй усны эх үүсвэр тусгай хэрэгцээнд шилжсэн;

4.5.2. Аль нэг тал татан буугдсан бол;

4.6. Талуудын хооронд үүссэн маргааныг зөвшилцөлийн журмаар шийдвэрлэхийг эрхэмлэх бөгөөд гэрээ болон түүний аль нэг заалттай холбоотой асуудлаар зөвшилцөлд хүрч чадаагүй тохиолдолд асуудлыг холбогдох шатны шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

УС АШИГЛУУЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Захиргааны удирдлагын албаны менежер

...../Б.БАТЦЭЦЭГ/

Усны нөөц, ус ашиглалтыг зохицуулах
албаны мэргэжилтэн

...../Н.БОЛОР-ЭРДЭНЭ/

Хаяг: Улаанбаатар хот-16050, БГД, 2-р
хороо, Чингүнжавын гудамж, Туул голын
сав газрын захиргааны байр, 203 тоот.

Харилцах утас: (976) 70003714.

УС АШИГЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

“МОНЖИН ДАЛАЙ” ХХК-ийн Ерөнхий
менежер

...../Л.Пүрэвсүрэн/

Хаяг: Улаанбаатар хот, БГД, 31-р
хороо, Аюушийн өргөн чөлөө, 65/3 тоот.

Харилцах утас: (976) 99000787,

(976) 80112201.

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Хавсралт 6. Усны төлбөр төлсөн баримт

МОНГОЛЫН ТАТВАРЫН АЛБА

НЭХЭМЖЛЭХ № 3231005391758

ТАТВАРЫН АЛБА:

Татварын алба: **Чингэлтэй**

Татварын дэд алба: **4-р хороо**

Татварын төрөл: **01030722-Ус
бохирдуулсны төлбөр**

Тайлант хугацаа: **2023-4**

Төлөх дүн:

ТАТВАР ТӨЛӨГЧ:

Регистр /ТТД: **2851326**

Татвар төлөгчийн нэр: **Монжин далай**

Нэхэмжлэх үүсгэсэн огноо: **2023-10-31**

Төлөх огноо: **2023-10-31**

3231005391758

Төрийн банк

Огноо: **2023/10/31**

ТАТВАР ТӨЛСӨН БАРИМТ

Харилцагчийн нэр: **Монжин далай**
Регистрийн дугаар: **2851326**
Төлбөрийн нөдөрлөл

Журналын №: **3743185**
Төллөр №: **11308**

№	Тайлант огноо	Татварын төрөл	Нэхэмжлэх, хөрөнгийн дугаар	Төрийн сангийн дансны данс, нэр	Дүн
1	2023 оны 4-р улирал	Ус бохирдуулсны төлбөр	3231005391758	100900000417 ТЕГ.Ус бохирдуулсны төлбөр	1,753,490.45
Нийт татаарын дүн					1,753,490.45
Гүйлгээний шалтгал					300.00

Данс эзэмшигч 1 нэр: _____
Данс эзэмшигч 2 нэр: _____

Гарын үсэг _____
Гарын үсэг _____
Тэмдэгт _____

Нийт төлөх дүн: **1,753,790.45**
3100 /Салбар,

Төрийн банк _____
Тооцооны төв, касс /
Банкны ажилтны нэр, гарын үсэг, тэмдэгт _____

[25]

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

МОНГОЛЫН ТАТВАРЫН АЛБА

НЭХЭМЖЛЭХ № 3231005389083

ТАТВАРЫН АЛБА:

Татварын алба: **Төв**

Татварын дэд алба: **Аймгийн төвлөрсөн**

Татварын төрөл: **01030724-Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтаар ашигласан усны төлбөр**

Тайлант хугацаа: **2023-1**

Төлөх дүн:

ТАТВАР ТӨЛӨГЧ:

Регистр /ТТД: **2851326**

Татвар төлөгчийн нэр: **Монжин далай**

Нэхэмжлэх үүсгэсэн огноо: **2023-10-31**

Төлөх огноо: **2023-10-31**

3231005389083

Төрийн банк

Огноо: **2023/10/31**

ТАТВАР ТӨЛСӨН БАРИМТ

Харилцагчийн нэр: **Монжин далай**
Регистрийн дугаар: **2851326**
Төлбөрийн мэдээлэл

Журналын №: **3743168**
Төлөр №: **11308**

№	Тайлант огноо	Татварын төрөл	Нэхэмжлэх, хөрөнгийн дугаар	Төрийн сангийн дансны данс, нэр	Дүн
1	2023 он	Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтаар ашигласан усны төлбөр	3231005389083	100140000944 Тө.Ус ашигласны төлбөр	8,432,300.00
Нийт татварын дүн					8,432,300.00
Гүйлгээний шимтгэл					300.00

Нийт төлөх дүн: **3100** 8,432,600.00

Данс зэрэмшигч 1 нэр:

Данс зэрэмшигч 2 нэр:

Гарын үсэг

Гарын үсэг

Төрийн банк

ТООЦООНЫ ТӨВ, КАСС

Бананы ажиглалтын нэр, гарын үсэг, тэмдэг

Түнд Санхалгаа

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Хавсралт 7. Газар ашиглалтын гэрээ

Нэгж талбарын дугаар: 4127042092
Улсын бүртгэлийн дугаар: Э-1415000167
Гэрчилгээний дугаар: 0000093476

ИРГЭН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ГАЗАР
ЭЗЭМШҮҮЛЭХ ГЭРЭЭ

2022 оны 6 сарын 22 өдөр № 04152-2022/00062 Төв аймаг/хот Заамар сум/дүүрэг

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Монгол Улсын Газрын тухай хууль, Төв аймаг /нийслэл/-ийн Заамар дүүрэг /сум/-ын Засаг даргын 2022 оны 06 сарын 22 -ны өдрийн 04152-А/150/2022 тоот шийдвэрийг үндэслэн газар эзэмшүүлэгчийг төлөөлж, Төв аймаг/хотын Заамар сум/дүүргийн Газрын албаны мэргэжилтэн Наран овогтой Ариунбаяр газар эзэмшигчийг төлөөлж Монжиндалай ХХК-ны чар энэхүү гэрээг байгуулав.

Хоёр. Гэрээний нөхцөл

2.1. Газар эзэмшигчид олгосон газрын нийт хэмжээ 1597990 м2
Үүнээс:

Нэгж талбарын тодорхой хэсгийг эзэмших зориулалт	Тухайн зориулалтаар эзэмших газрын хэмжээ	Газар эзэмших хугацаа
Нөөц газар	1597990 м2	5 жил

2.2. Газар эзэмших эрхийг улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн буюу Улсын бүртгэлийн ерөнхий хуулийн 9.11-д заасан дундын мэдээллийн санд улсын бүртгэлийн дугаарыг оруулсан өдрөөс эхлэн хуульд заасны дагуу газрын төлбөрийг тооцож ногдуулна.

2.3. Газрын төлбөрийг нэхэмжлэхийн дагуу Татварын албанд тушаана. Газрын төлбөр төлөгч жилийн төлбөрийг тэнцүү хэмжээгээр хуваан улиралд ногдох төлбөрийг дараа сарын 20-ны өдрийн дотор төлөх бөгөөд дараа улирлуудын төлбөрийг урьдчилан төлж болно.

2.4. Эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр газрын суурь үнэлгээ, газрын үнэлгээний тойрог, зэрэглэл, бүс, газар эзэмших, ашиглах зориулалтын итгэлцүүр, төлбөрийн хувь, хэмжээ өөрчлөгдсөн тухай бүр уг өөрчлөлттэй холбогдуулан газрын төлбөрийг 30 хоногийн дотор шинэчлэн ногдуулна.

Гурав. Газар эзэмшигчийн эрх

3.1. Гэрээнд заасан зориулалтын дагуу уг газрыг эзэмших, ашиглах;
3.2. Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг газар өмчлөгчөөс гаргуулж авах;
3.3. Газарт учирсан хохирлыг гэм буруутай этгээдээр тогтоосон журмын дагуу нөхөн төлүүлэх;
3.4. Газар эзэмшүүлэх тухай шийдвэр гаргасан этгээдийн зөвшөөрөлтэйгээр эрхийн гэрчилгээгээ бусдал шилжүүлэх, барьцаалах;
3.5. Газар эзэмшигч нь газар эзэмшүүлэх тухай шийдвэр гаргасан этгээдийн зөвшөөрөлтэйгээр тухайн газраа бүгдийг нь буюу зарим хэсгийг бусдал ашиглуулж болно.
3.6. Газрын тухай хууль тогтоомж, газар эзэмших гэрээнд заасан үүргээ зохих ёсоор биелүүдэг ирсэн бол эрхийн гэрчилгээний хугацаа дуусахад уг газрыг үргэлжлүүлэн эзэмшихээр эрхийн гэрчилгээний хугацааг сунгуулах /Эрхийн гэрчилгээний хүчин төгөлдөр байх хугацаа дуусахаас 30-аас доошгүй хоногийн өмнө эзэмшигч нь хугацаа сунгуулах тухай хүсэлтээ тухайн шатны Засаг даргад гаргах/;
3.7. Газар эзэмших эрхийн гэрчилгээ хүчингүй болсон тохиолдолд эрхийн гэрчилгээ хүчингүй болгосон Засаг даргын шийдвэрийг эрхийн гэрчилгээ эзэмшигч болон барьцаанд авсан этгээд нь хууль бус гэж үзвэл тухайн шийдвэр гарсан өдрөөс хойш ажлын 10 өдрийн дотор шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй.

1

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Дөрөв. Газар эзэмшигчийн үүрэг

- 4.1. Газар эзэмших гэрээнд заасан гөхцөл, болзлыг биелүүлэх;
- 4.2. Газрыг үр ашигтай, зохистой ашиглах, хамгаалах, байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль тогтоомж болон төрийн эрх бүхий байгууллагаас газар ашиглалттай холбогдуулан тавьсан нийтлэг шаардлагыг биелүүлэх;
- 4.3. Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг тогтоосон журмын дагуу хийлгэж байх *5 жилд нэг удаа хийлгэнэ.*
- 4.4. Бусдын газар эзэмшихтэй холбогдсон эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчихгүй байх;
- 4.5. Газрын төлбөрийг газрын ашигт шинж чанарыг ашигласан эсэхээс үл хамааран хуульд заасан хугацаанд нь төлөх;
- 4.6. Төлбөр төлөх үүргээ хугацаандаа гүйцэтгээгүй тохиолдолд гүйцэтгээгүй үүргийн үнийн дүнгийн 0.5 хувиар хэтэрсэн хоног тутамд алданги төлөх;
- 4.7. Эзэмшлийн газраа бүхэлд нь буюу зарим хэсгийг бусдад ашиглуулах бол эрх бүхий Засаг даргаас зөвшөөрөл авч, энэ тухай улсын бүртгэлд бүртгүүлэх;
- 4.8. Газар эзэмшүүлэгчээс газрын эзэмшил ашиглалттай холбогдуулан тавьсан шаардлагыг цаг тухайд нь биелүүлэх;
- 4.9. Кадастрын зураглал гүйцэтгэх эрх бүхий аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэнийг өөрийн эдлэн газартаа саад үй нэвтрүүлж, ажиллах, мэдээлэл авах боломжоор хангах
- 4.10. Өөрийн эдлэн газрын хилийн эргэлтийн цэгүүдийг газар дээр нь тэмдэглэсэн тэмдэгтийг хамгаалалтандаа авч, бүрэн бүтэн байдлыг хариуцах
- 4.11. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээгээр тавигдсан шаардлагыг биелүүлэх
- 4.12. Эдлэн газрын эргэлтийн цэгүүдийг хөдөлгөсөн, нүүлгэн шилжүүлсэн, устгахгүй байх
- 4.13. Геодезийн байнгын цэг, тэмдэгт байрлаж байгаа газарт барилга байгууламж барих, газар шорооны ажил хийхдээ сум, дүүргийн Засаг дарга буюу хил хамгаалах ерөнхий газраар уламжлан геодези, зураг зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагаас зөвшөөрөл авна
- 4.14. Газар эзэмшүүлэх гэрээг дүгнүүлэх
- 4.15. Барилга байгууламжийн төлөвлөлтийн эскиз зургийг сум болон аймгийн ерөнхий архитектороор батлуулах
- 4.16. Барилга байгууламжийн зураг төсөл нь хот, тосгоны батлагдсан ерөнхий төлөвлөгөө, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний шийдлүүд, олгогдсон газрын хэмжээ, зориулалттай уялдсан байх бөгөөд барилгажих талбай нь тухайн газрын 70 хувиас илүүгүй байна.
- 4.17. Барилгын улаан шугам тавихад Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газрын геодези зураг зүйн асуудал хариуцсан мэргэжилтэнг оролцуулан баталгаажуулах
- 4.18. Гэрээний биелэлт тооцсон дүгнэлтээр илэрсэн зөрчлүүдийг заасан хугацаанд арилгах арга хэмжээ авах
- 4.19. Эзэмшил, ашиглалтанд байгаа болон орчны 50м хүртэлх нийтийн эзэмшлийн зам талбай, ногоон байгууламжид тохижилт, арилчилгаа хийх
- 4.20. Холбогдох хууль тогтоомжоор тогтоосон бусад эрх, үүрэг, хариуцлага хүлээх;

Тав. Газар эзэмшүүлэгчийн үүрэг

- 5.1. Газрыг гэрээнд заасан зориулалтын дагуу эзэмшиж байгаа эсэхийг хянах;
- 5.2. Уг газрыг эзэмшүүлэхийн зэрэгцээ дараахь шаардлагыг газар эзэмшигчид тавих эрхтэй. Үүнд:
  - а. Газрыг үр ашигтай, зохистой ашиглах, хамгаалах, байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль тогтоомж болон төрийн эрх бүхий байгууллагаас газар ашиглалттай холбогдуулан тавьсан нийтлэг шаардлагыг биелүүлэх
  - б. Эзэмшүүлэхээр олгосон газарт зориулалтын бус барилга байгууламж барих, хүн амын амьдрах орчны чанарт сөрөг нөлөө бүхий үйл ажиллагаа явуулахгүй байх
  - в. Газрыг зориулалтын дагуу эрүүд ахуйн шаардлага хангаж ажиллах
  - г. Хот тосгоны өнгө үзэмж, эрүүд ахуйн нөхцлийг сайжруулах, газрыг хамгаалах, нөхөн сэргээх шаардлагын дагуу эзэмшил авсан газрын 10-аас доошгүй хувийг ногоон байгууламжтай байлгана.
  - д. Барилгын зургийг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаар хийж гүйцэтгүүлэх ба барилгыг мэргэжлийн байцаагчаар хянуулах

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

е. Хот байгуулалтын ерөнхий болон хэсэгчилсэн төлөвлөгөөнд өөрчлөлт орсон тохиолдолд газар эзэмших гэрээг цуцлах хүртэл арга хэмжээ авах.

5.3. Газрыг гэрээний нөхцөлийн дагуу эзэмшээгүй, энэ талаар тавьсан шаардлагыг биелүүлээгүй буюу Газрын тухай хуулийн 40.1.1-40.1.6 дугаар зүйлд заасан нөхцөл бий болсон тухайлбал:

а. Эрхийн гэрчилгээ эзэмшигч газрын тухай хууль тогтоомж, газар эзэмших гэрээний нөхцөл, бэлтгэлг удаа дараа буюу догтой зөрчсөн;

б. Газрыг хүн амын эрүүл мэнд, байгаль хамгаалал, үндэсний аюулгүй байдлын ашиг сонирхолд харшаар ашигласан нь эрх бүхий байгууллагын дүгнэлтээр тогтоогдсон;

в. Шилжүүлж авсан эрхийн гэрчилгээгээ улсын бүртгэлд бүртгүүлж, шинээр гэрээ байгуулаагүй;

г. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээгээр тавигдсан шаардлагыг биелүүлээгүй;

эрхийн гэрчилгээ эзэмшигч газрын төлбөрөө хугацаанд нь бүрэн төлөөгүй;

е. Хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр* гэрээнд заасан зориулалтын дагуу тухайн газраа 2 жил дараалан ашиглаагүй* зэрэг тохиолдолд гэрээг хүчингүй болгож, мөн хуулийн 62 дугаар зүйлд зааснаар хохирлыг нөхөн төлөхийг шаардах;

д. Өмнөх гэрээний биелэлтээр илэрсэн зөрчлийг арилгуулах

5.4. Газар эзэмшүүлэх гэрээг жил бүр дүгнэх;

5.5. Холбогдох хууль тогтоомжоор олгогдсон бусад эрх, үүрэг, хариуцлага хүлээх;

Зургаа. Газрын талаарх эд хөрөнгийн эрхийн зарим зохицуулалт

6.1. Газар эзэмшигчийн эзэмшилд байгаа тухайн газар дээрх үл хөдлөх эд хөрөнгийн өмчлөх эрх өөр этгээдэд шилжвэл газар эзэмших эрх мөн адил шилжих болно, гэж шийдвэрлэнэ.

6.2. Энэхүү гэрээгээр эзэмших газрыг хязгаартай эзэмших эрх бүхий газар ашиглагч байгаа болон нийнхүү ашиглахаар шаардсан бол түүний газар ашиглах нөхцөл, журам нь газрын тухай хуулийн 48-р зүйлд заасан нөхцөлийг дагаж мөрдөх болно. Шаардлагатай гэж үзвэл энэхүү гэрээнд хавсаргаж болно.

6.3. Газар эзэмшигчийн газрыг бүхэлд нь буюу зарим хэсгийг гэрээний хугацаа дуусахаас өмнө эрх бүхий байгууллага улсын тусгай хэрэгцээнд нөхөн олговортойгоор солих буюу эрүүлэн авах тухай шийдвэр гаргавал уг шийдвэрийн үндэслэл болсон талуудын урьдчилсан тохиролцоо болон бусад эрхийн актаар зохицуулна.

6.4. Гэрээний талуудын шаардлагатай гэж үзсэн бусад нөхцөл: Эзэмших эрх бүхий газраа зориулалтын дагуу эзэмшээгүй болон газрын төлбөрөө хугацаанд нь төлж барагдуулаагүй тохиолдолд газар эзэмших эрхийг нь хүчингүй болгох хүртэл арга хэмжээ авч газар дээрх эд хөрөнгийн эрхийн асуудлыг шүүхийн журмаар шийдвэрлэнэ. Мөн тохих зөвшөөрөлгүйгээр газрын хэмжээнд өөрчлөлт оруулсан нөхцөлд газар эзэмших эрхийг цуцлах хүртэл арга хэмжээ авна.

Жич: “хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр ...” гэдгийг гэнэтийн давагдашгүй хүчний эсхүл байгалийн тогтолцооны өөрчлөлтөөс тухайн газарт нь эвдрэл, элэгдэл, цөлжилт бий болсон, бусдын хууль бус үйлдэл зэрэг газар эзэмшигчээс хамаарах шалтгаан байхгүй байсныг өйлгоно.

“... зориулалтын дагуу газраа 2 жил дараалан ашиглаагүй” гэдгийг газар эзэмшүүлэх тухай гэрээ хийгдсэнээс хойш хуанлийн бүтэн 2 жилийн дотор газар эзэмшигч нь тухайн газар дээрээ гэрээнд заасан нөхцөл, болзол, зориулалтын дагуу тодорхой үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлээгүй /барилга, байгууламж, зам талбай бариагүй, тариалан эрхлээгүй г. м/ байхыг өйлгоно.

Долоо. Бусад зүйл

7.1. Гэрээ нь газар эзэмшигчид газрыг актаар хүлээлгэн өгч, эрх бүхий Засаг дарга газар эзэмших эрхийн гэрчилгээ олгосон өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болж мөрдөгдөнө.

7.2. Газар эзэмшүүлэх гэрээг талууд жил бүр дүгнэх ба газар эзэмшигч гэрээний биелэлтийг жил бүрийн 06-р сарын 25-ны дотор багтаан тайлагнаж, газар эзэмшүүлэгч 07-р сарын 01-ний дотор багтаан дүгнэнэ.

7.3. Газар эзэмшүүлэх гэрээг дүгнүүлээгүй, өмнөх гэрээний биелэлт тооцсон дүгнэлтээр илэрсэн зөрчлүүдийг арилгах арга хэмжээ аваагүй, дахин давтагдсан тохиолдолд Газрын тухай хууль тогтоомжийн дагуу газар эзэмших, эрхийн гэрчилгээг хүчингүй болгох саналыг холбогдох албан тушаалтанд уламжлан шийдвэрлүүлнэ.

7.4. Энэхүү гэрээтэй холбоотой бусад асуудлыг Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэнэ.

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

7.5. Газар олгох техникийн нөхцөл болон холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудын дүгнэлтийн дагуу тухайн газар дээр байрлаж буй инженерийн шугам сүлжээг холбогдох байгууллагаас зөвшөөрөл авсаны үндсэн дээр нүүдлэн шилжүүлэх ба түүнтэй холбогдон гарах зардалыг газар эзэмших эрх авсан байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэн хариуцна.

Гэрээний талуудын албан ёсны хаяг, харилцах утас:

Газар эзэмшүүлэгч:
Төв аймгийн Лүн сум
Төв аймаг Лүн сум, 3-р баг хөх давааны хороо, ЗДТГ

Утас

Газар эзэмшигч: Монжиндалай ХХК овогтой
Газрын байршил: Төв Заамар 3-р баг Хайлааст Цагаанбулаг
Газар эзэмшигчийн хаяг: Төв Заамар 3-р баг
Регистр / улсын бүртгэл /-ийн дугаар: /2851326/
Банк, дансны дугаар: ,
Харилцах утас: 99000787 99000787

Газар эзэмшигч Монжиндалай ХХК нь гэрээний нөцөлийг Газрын нэгдмэл сангийн удирдлагын цахим систем /www.edazar.gov.mn/-д цагт зөвшөөрч, баталгаажуулав.

Энэхүү гэрээний нэг хувийг 4127042092 дугаар бүхий нэгж талбарын хувийн хэрэгт халгалав.

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Хавсралт 8. Газрын төлбөр төлсөн баримт

ХААН БАНК   **БАНК ХООРОНДЫН ШИЛЖҮҮЛЭГ / CLEARING SLIP**

Хуучин ажилтныг / Receiver's Information

Дансны № эсвэл IBAN / Account No or IBAN	Тус байгууллага агаар эгнээ / Name of organization or individual	Сүүлийн өдөр / Bank name
100141400943	Тө.Б. Газрын төлбөр	Төрхөн Сан
Мөнгө / Currency	Дүн / Amount	Дүн эгнээ / Amount to credit
MNT	₮4,900,000.00	*Эерхэн сая өсөн зуун мянган төгрөг*
Шалгуулын утга / Description		Шалгуурын үндэслэл / Transaction details
2021-2022 ОН МОНГОН ДАВАА ХХК-С 2951.026		

Илгээгч / Sender's Information

Дансны № эсвэл IBAN / Account No or IBAN	Тус байгууллага агаар эгнээ / Name of organization or individual	Сүүлийн өдөр / Bank name
6059648151	МОНГОН ДАВАА	
Мөнгө / Currency	Дүн / Amount	Дүн эгнээ / Amount to credit
MNT	₮4,900,000.00	*Эерхэн сая өсөн зуун мянган төгрөг*

Хуучин ажилтныг / Receiver's Information

МЭГЭ	Тус байгууллага агаар эгнээ / Name of organization or individual	Сүүлийн өдөр / Bank name
45059845457	Төрхөн Сан	Төрхөн Сан

Шалгуулын бэлэн шилжүүлэх мэдээлэл / Sender and transaction's information

Дансны № эсвэл IBAN / Account No or IBAN	Мөнгө дүн / Amount	Сүүлийн өдөр / Bank name
100141400943	4,900,000	Төрхөн Сан
Шалгуулын утга / Description		
Тө.Б. Газрын төлбөр		

Хуучин ажилтныг / Receiver's Information

Ажилтныг / Receiver's Information	Жуулал № / Journal No	Тус байгууллага агаар эгнээ / Name of organization or individual	Сүүлийн өдөр / Bank name	Шалгуулын үндэслэл / Transaction details
Төрхөн Сан	2023-05-31	Тө.Б. Газрын төлбөр	Төрхөн Сан	4,900,000

ХААН БАНК
21513-01

Хавсралт 9. БО нөхөн сэргээлтийн барьцаа 50% төлсөн баримт

ХААН БАНК   **БАНК ХООРОНДЫН ШИЛЖҮҮЛЭГ / CLEARING SLIP**

Хуучин ажилтныг / Receiver's Information

Дансны № эсвэл IBAN / Account No or IBAN	Тус байгууллага агаар эгнээ / Name of organization or individual	Сүүлийн өдөр / Bank name
10090013406	БО НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН БАРЬЦАА	Төрхөн Сан
Мөнгө / Currency	Дүн / Amount	Дүн эгнээ / Amount to credit
MNT	₮4,500,000.00	*Эерхэн сая таван зуун мянган төгрөг*
Шалгуулын утга / Description		Шалгуурын үндэслэл / Transaction details
МОНГОН ДАВАА ХХК 4500 98-2951.026		

Илгээгч / Sender's Information

Дансны № эсвэл IBAN / Account No or IBAN	Тус байгууллага агаар эгнээ / Name of organization or individual	Сүүлийн өдөр / Bank name
609117107	МОНГОН ДАВАА	
Мөнгө / Currency	Дүн / Amount	Дүн эгнээ / Amount to credit
MNT	₮4,500,000.00	51

Хуучин ажилтныг / Receiver's Information

МЭГЭ	Тус байгууллага агаар эгнээ / Name of organization or individual	Сүүлийн өдөр / Bank name
400700043466	Төрхөн Сан	Төрхөн Сан

Шалгуулын бэлэн шилжүүлэх мэдээлэл / Sender and transaction's information

Дансны № эсвэл IBAN / Account No or IBAN	Мөнгө дүн / Amount	Сүүлийн өдөр / Bank name
609117107	4,500,000	Төрхөн Сан
Шалгуулын утга / Description		
МОНГОН ДАВАА ХХК 4500 98-2951.026		

Хуучин ажилтныг / Receiver's Information

Ажилтныг / Receiver's Information	Жуулал № / Journal No	Тус байгууллага агаар эгнээ / Name of organization or individual	Сүүлийн өдөр / Bank name	Шалгуулын үндэслэл / Transaction details
Төрхөн Сан	2023-05-31	МОНГОН ДАВАА	Төрхөн Сан	4,500,000

ХААН БАНК
21513-01

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
 ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
 ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Хавсралт 9. Засварын газрын хөрсний дээжний шинжилгээний хариу

ИНЖЕНЕР ГЕОДЕЗИ ХХК
 Утас/Факс 77278899, 77288899
 E-mail: soil_lab@geo-mongol.mn

**ХӨРС СУДЛАЛЫН
 ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ**

Дугаар: 23/1586

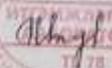
Дээж авсан огноо: 2023 он 08 сарын 17
 Шинжилгээ хийсэн огноо: 2023 он 08 сарын 18-19
 Дээж авсан газрын нэр: Төв аймаг, Заамар сум, Цагаан булагийн алтны уурхай
 Координат: -
 Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: “Монжин далай” ХХК
 Харилцах утас: 99222279, 99000787

Хөрсний хүнд металл

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	Хүнд металл мг/кг					
				Ni /Никель/	Cd /Кадми/	Pb /Хар тугалга/	Cu /Зэс/	Zn /Цайр/	Cr /Хром/
1	23/3880	Засварын талбай	-	47.8	ND	26.2	31.5	87.3	20.6
Хүлцэх агууламж /MNS 5850:2019/				150,0	3,0	100,0	100,0	300,0	150,0
Хорттой агууламж /MNS 5850:2019/				1000,0	10,0	500,0	500,0	600,0	400,0
Аюултай агууламж /MNS 5850:2019/				1800,0	20,0	1200,0	1000,0	1000,0	1500,0
Элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ стандарт				/MNS 5850:2019/					

*ND-not detect

Жич: Энэхүү шинжилгээний хариу нь тухайн цэгийн дээжинд хамаарах ба хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
 Шинжилгээ хийсэн арга стандарт:
 (MNS ISO 11466:2007)

Лабораторийн эрхлэгч:

Задлан шинжээч:

Л. Цагаандархи /MS.c/-э
 О.Дагвийжалам /MS.c/

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Хавсралт 9. Шимт хөрсний дээжний шинжилгээний хариу

**ХӨРС СУДЛАЛЫН
ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ**

ИНЖЕНЕР ГЕОДЕЗИ ХХК
Утас/Факс 77278899, 77288899
E-mail: soil_lab@geo-mongol.mn

Дугаар: 23/1586

Дээж авсан огноо: 2023 он 08 сарын 17
Шинжилгээ хийсэн огноо: 2023 он 08 сарын 18-19
Дээж авсан газрын нэр: Төв аймаг, Заамар сум, Цагаан булагийн алтны уурхай
Координат: -
Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: “Монжин далай” ХХК
Харилцах утас: 99222279, 99000787

Хөрсний химийн задлан шинжилгээний дүн

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	pH	Дамс, %	ЦДЦ, dpm	Ялтмаг, %	NO ₃ , мг/100г	CaCO ₃ , %	Шингээгдсэн суурьд мг-жв/100 гр		Шим тэжээлийн элементүүд мг/100 гр	
										Ca	Mg	P ₂ O ₅	K ₂ O
0	1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	12	13	14
1	23/3878	Шимт хөрс	-	7.71	0.23	0.489	2.15	0.71	0.00	15.6	6.4	2.5	39
2	23/3879	Ажилчдын хотхон	-	8.83	0.25	0.526	0.29	0.13	1.65	7.4	5.6	1.4	20

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	Механик ширхэгүүд %, ширхэгийн хэмжээ, мм						
				1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
1	23/3878	Шимт хөрс	-	3.1	41.7	36.6	6.2	6.4	5.9	18.5
2	23/3879	Ажилчдын хотхон	-	29.5	32.5	16.6	2.5	9.2	9.7	21.4

Жив: Энэхүү шинжилгээний хариу нь тухайн үзлийн дээжинд хамаарах ба хуульчлан хэрэглэхийг хориглоно.
Шинжилгээ хийсэн арга стандарт:
(MNS 3310:1991, MNS ISO 10390:2001, MNS 6824:2020)

Лабораторийн эрхлэгч:

Задлан шинжээч:

Л. Цагаандархи /MS.c/- 2

О.Дагвийжлал /MS.c/

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
 ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
 ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Хавсралт 10. Ажилчдын хотхоны дээжний шинжилгээний хариу

Утас/Факс: 77278099, 77280899
 E-mail: sol_tshuiga-mongol.mn

Инженер Геодези ХХК
Хөрс судлалын лаборатори
 Эрүүл ахуйн шинжилгээний үр дүн

Дээж авсан огноо: 2023 он 08 сарын 17
 Шинжилгээ хийсэн огноо: 2023 оны 08 сарын 17
 Дээж авсан газрын нэр: Төв аймаг, Заамар сум, Цагаан булаг-Алтны уурхай
 Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: Монжин Далай ХХК
 Харилцах утас: 99222279, 99000787
 Дээжийн төрөл: Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний үр дүн, 1гр хөрсөнд

Лаб.№	Нэр	Нянгийн тоо	Гэдэсний бүлгийн нян (E coli)		Анаэробын (<i>Clostridium perfringens</i>)	
			Шинжилгээний харьцуулалт	Бохирдлын зэрэг	Шинжилгээний харьцуулалт	Бохирдлын зэрэг
23/3879	Ажилчдын хотхон	$3.5 \cdot 10^5$	0.01	Бага бохирдолтой	0.1<	Цэвэр

Жич: Эсгэлтү шинжилгээний хариу нь тухайн дээжсэнд хамаарал ба зуулбарын хэрэгслэлийг харгалзан.
 Шинжилгээ хийсэн стандарт: MNS 6341.2012, MNS 5367.2004, MNS 3297.2019

Лабораторийн эрхлэгч/ЛАБОРАТОРЫН
 Задлан шинжлэгч/МОНЖИН ДАЛАЙ ХХК
 Д.Цагаандархи /MS.c/-г
 П.Чангалдулам

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Хавсралт 12. Хог хаягдлын гэрээ

2022 оны 10-р сарын 27-ны өдөр

Дугаар 53

Гэрээний зорилго :

Монгол улсын Хог хаягдлын тухай хуулийг хэрэгжүүлж хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх хортой нөлөөлөлийг арилгах, түүнээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хог хаягдлыг бууруулах ангилал, цуглуулах, тээвэрлэх, халгалах, дахин боловсруулах эргүүлэн ашиглах, устгах зорилготой.

Гэрээний эрх зүйн үндэслэл :

- Монгол Улсын хог хаягдлын тухай хууль
- Монгол Улсын Ариун цэврийн тухай хууль

Гэрээ байгуулагч талууд :

Нэг талаас Төв аймгийн Заамар сумын ЗДТГ-ыг төлөөлж Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч Г.Ган-Очир, нөгөө талаас “Монжин далай” ХХК-ийн захирал Л.Пүрэвдаваа нар 2022 оны 10 дугаар сарын 27-с 2022 оны 12-р сарын 31-ийг хүртэлх хугацаатайгаар энэхүү гэрээг байгуулав.

НЭГ. ААН байгууллагын эрх үүрэг

1. Монгол Улсын “Хог хаягдлын тухай хуулийн 19, 20-р зүйлийн заалт, Заамар сумын ИТХ-ын 2021 оны 11-р сарын 19-ны өдрийн 01 дугаартай тогтоолыг үндэслэн хог хаягдал гаргасаны төлбөрт жилд 1.000.000 /Нэг сая/ төгрөгийг хог хаягдлын үйлчилгээний санд буюу /Төрийн сан банк/-ны 100141300947 тоот дансанд шилжүүлж байна.
2. ААН, байгууллага, нөхөрлөл өөрийн ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хогийг тогтсон хугацаанд цэвэрлэх, тээвэрлэх, хог хаягдлын талаархи дүрэм, журам, стандартын шаардлагыг хангаж зориулалтын цэгт хаяж байх.
3. Аюултай хог хаягдлыг аюултай хог хаягдлын төвлөрсөн байгууламж, эсхүл тогтоосон цэгт зөөн тээвэрлэх буюу буурилах.
4. ААН, байгууллага, нөхөрлөл, үйлдвэр, үйлчилгээний явцад үүсдэг хог хаягдлын сэмжээ түүний тухай мэдээллийг сумын ЗДТГ-т үнэн зөв мэдээлж байх.
5. Хог хаягдлын ангилан хаях талаар зохих мэдээллийг ажилтандаа эзэмшүүлж ноулгүй ажиллагааны шаардлагыг ханган ажиллах.

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

**ТӨВ АЙМГИЙН
БИЕИЙН ТАМИР СПОРТЫН
ГАЗАР**

41111 Төв аймаг, Зууноод сум,
Утас: 70272446

2023.10.31 № 01190

танай _____ -ны № _____ -т

Мод тарьсан тухай _____

“Монжин далай” ХХК нь манай байгууллагын хашаанд нийгмийн хариуцлагын хүрээнд шар хуайс 200 ширхэг, монос 100 ширхэг нийт 300 ширхэг мод, суулгац тарьж өгсөн нь үнэн болно.

ДАРГА ДАЛТАНХУЯГ

4111320115

My-doc: TootA4

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Хавсралт 14. ТЭЗҮ хүлээж авсан тушаал, дүнгэлт

АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗРЫН
ДАРГЫН ТУШААЛ

2020 оны 08 сарын 07 өдөр

Дугаар Т/130

Улаанбаатар хот

Техник-эдийн засгийн үндэслэл
хүлээн авах тухай

Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.4 дэх хэсэг, Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн 2020 оны 06 дугаар сарын 30-ны өдрийн т/20-08-07 тоот дүгнэлтийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших MV-014506 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Монжин далай ХХК-ийн Цагаан булагийн алтны үүсмэл ордыг ил аргаар ашиглах техник-эдийн засгийн үндэслэлийг хүлээн авсанд тооцсугай.

2. Хүлээн авсан техник-эдийн засгийн үндэслэлийн үйлдвэрлэлийн нөөцийг бүртгэж, нөөцийн хөдөлгөөн хийхийг Уул уурхайн үйлдвэрлэл, технологийн хэлтэс (Д.Хангай)-т зөвшөөрсүгэй.

3. Техник-эдийн засгийн үндэслэлийн дагуу уулын ажил явуулах зөвшөөрөл олгох, хяналт тавьж ажиллахыг Уул уурхайн үйлдвэрлэл, технологийн хэлтэс (Д.Хангай)-т даалгасугай.

4. Техник-эдийн засгийн үндэслэлд тусгасан үйлдвэрийн хүчин чадал, техник, тоног төхөөрөмж, технологи, эдийн засгийн тооцоог өөрчлөх тохиолдолд уг техник-эдийн засгийн үндэслэлд тодотгол хийлгэж байхыг Уул уурхайн үйлдвэрлэл, технологийн хэлтэс (Д.Хангай)-т даалгасугай.

5. Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших MV-014506 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Цагаан булагийн алтны үүсмэл ордыг ил аргаар ашиглах техник-эдийн засгийн үндэслэлийг диск, ЭБМЗ-ийн дүгнэлтийн хамт энэхүү тушаалыг хүлээн авсан өдрөөс хойш ажлын 5 өдөрт багтаан Эрдэс баялгийн мэдээллийн технологийн төвийн Геологийн баримтын төв архивд хүлээлгэн өгөхийг Монжин далай ХХК-д даалгасугай.

ДАРГА

Х.ХЭРЛЭН

53701107

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМ
АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗАР
ЭРДЭС БАЯЛГИЙН МЭРГЭЖЛИЙН ЗӨВЛӨЛИЙН
ДҮГНЭЛТ

2020 оны 06 сарын 30 өдөр

Дугаар Т/20-08-07

Улаанбаатар хот

Төв аймгийн Заамар
сумын нутагт орших MV-014506
тоот ашиглалтын тусгай
зөвшөөрөлтэй Цагаан булагийн
алтны үүсмэл шороон ордыг ил
аргаар ашиглах техник-эдийн
засгийн үндэслэлийг хэлэлцсэн
тухай

“Монжин далай” ХХК-ийн захиалгаар Уул уурхайн зураг төслийн “Майнинг шорт лонг терм” ХХК боловсруулсан Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших Цагаан булагийн алтны үүсмэл шороон ордыг ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэлд Монгол улсын уул уурхайн зөвлөх инженер Ч.Энхбаяр зөвлөж, шинжээч Монгол улсын зөвлөх инженер Ж.Оюунаа шинжээчийн дүгнэлт гаргасан байна. Техник-эдийн засгийн үндэслэлийг Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн ТЭЗҮ хэлэлцэх салбар хуралдаанаар авч хэлэлцэж, дараах ДҮГНЭЛТ-ийг гаргаж байна.

1. Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших MV-014506 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Цагаан булагийн алтны үүсмэл шороон ордыг ил аргаар ашиглах техник-эдийн засгийн үндэслэл нь Төслийн талбайн товч мэдээлэл, Ордын судалгааны түүх, геологийн тогтоц, Хайгуулын ажлын аргачлал нөөцийн тооцоо, Олборлолтын технологи, Баяжуулалтын технологи, Дэд бүтэц, Хүний нөөц, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, Байгаль орчин, Зах зээлийн судалгаа, Эдийн засаг гэсэн 11 бүлэг 191 хуудас тайлбар бичиг болон 15 ширхэг хавсралт зурагт материалуудаас бүрдсэн байна.

2. Цагаан булагийн алтны үүсмэл шороон ордын нөөцийг ЭБМЗ-ийн 2020 оны 02 дугаар сарын 06-ны өдрийн хуралдааны ХХ-02-09 дугаар дүгнэлт, Ашигт малтмалын газрын даргын 2020 оны 04 сарын 15-ны өдрийн Н/23 дугаар тушаалаар MV-014506 тоот тусгай зөвшөөрлийн талбайн Боломжтой (С) зэрэглэлээр 96.1 мян.м3 элсэнд 10.171 кг алт химийн цэврээр бүртгэсэн байна.

3. Төсөлд үйлдвэрлэлийн нөөцийг бодохдоо ашиглалтын үеийн бохирдол 7.4 %-аар (7.07 мян.м3), 103.17 мян.м3 элсэнд 10.171 кг алт байхаар тооцсон байна. Уурхайн хүрээний нийт урт 637 м, уурхайн урт 236 м, уурхайн өргөн 115 м, газрын гадаргаас хамгийн гүн хэсэгтээ 14 м, хамгийн нам хэсэгтээ 4.9 м, дунджаар 7.4 м гүнтэй ил уурхай үүснэ.

4. Хөрс хуулалтын хэмжээ харьцангуй багатай бөгөөд элсийг автотээвэртэй дотоод овоолготой ашиглалтын системээр ашиглахаар төсөлд тусгасан байна.

00002662

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

---

5. Элс угаан баяжуулах цех нь жилд 60 мян.м3 элс баяжуулах хүчин чадалтай байна. Төсөл хэрэгжих 2 жилийн хугацаанд нийт 98.59 мг/м3 /химийн цэвэр/ дундаж агуулгатай 103.17 мян.м3 элс буюу 10.171 кг алтыг баяжуулж, 83.7%-ийн металл авалттай 8.51 кг алт үйлдвэрлэхээр байна.

6. 1м3 элс угаан баяжуулахад 4 м3 ус зарцуулна. Үйлдвэрийн технологийн усны 70% эргүүлэн ашиглах бөгөөд 30% буюу 1.2 м3 цэвэр ус шаардлагатай байна. Баяжуулах үйлдвэрийн хэрэгцээт усны хэмжээ 16.61 л/сек байна. Төсөл хэрэгжих нийт хугацаанд 123.8 мян.м3 ус зарцуулагдана. Ордыг ашиглах үйлдвэрийн усыг үүсмэл нуур болон худаг, ундны усыг гүний худгаас авч хэрэглэхээр тусгажээ.

7. Ордын алт агуулсан элсийг Скруббер СКБ-1.4, шлюз, баяжуулах ширээ СКО-2, технологийн усны Д 630-906, насос цэвэр усны Д 200-906-2 насосуудаар угаан баяжуулахаар төлөвлөсөн байна.

8. Цагаан булагийн алтны уурхайн цахилгааны эх үүсвэрээ Дархан Сэлэнгийн цахилгаан түгээх сүлжээний Төв аймгийн Заамар сумын Баясгалантын 110/35/06 кВ-ийн станцаас хангана.

9. Ордын ашиглалтын хугацаанд нийт 23 хүний ажлын байр бий болох болж, 1 ажилтны сарын дундаж цалин 1.226 сая.төг байна.

10. Төслийг хэрэгжүүлэгч "Монжин далай" ХХК нь байгаль орчин, нөхөн сэргээлтийн тухай Монгол улсын холбогдох хууль тогтоомж, стандартуудыг мөрдлөг болгон ажиллана. Байгаль орчин, хаалт, нөхөн сэргээх ажлын хэрэгжилтэд анхаарч ажиллахыг төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуй нэгжид анхааруулахаар тогтов. Үйлдвэрийн байгаль орчин хамгаалах, нөхөн сэргээх, мониторингийн зардалд нийтдээ ашиглалтын хугацаанд 39.6 сая төгрөг зарцуулахаар тусгажээ.

11. Уурхайн хөрөнгө оруулалт 249.5 сая төгрөг байна. 1 гр алтны бүрэн өөрийн 85,562.3 төгрөг, 1 м3 угаах элсэнд ногдох өртөг 7,060.4 төгрөг байх ба төслийн хугацаанд нийт 1.291 тэрбум төгрөгийн борлуулалтын орлоготой байна. 728.4 сая төгрөгийн үйл ажиллагааны зардалтай, татвар төлсний дараа 507 сая төгрөгийн цэвэр ашигтай ажиллахаар тооцоолсон.

12. Үйл ажиллагааны мөнгөн урсгалаас хөрөнгө оруулалтын зардлыг хассан ашгийг жилийн 10-20%-ийн дискаунтын (хорогдуулалт) нормоор бууруулан, өнөөгийн мөнгөнд шилжүүлсэн цэвэр ашгийг (NPV@10%) тооцвол 26.8 сая төгрөг. Төсөл нь хөрөнгө оруулалтаа /хөрөнгө оруулалтын анхны жилээс/ 6 сарын хугацаанд бүрэн нөхөх бөгөөд дотоод өгөөжийн норм (IRR%) 11.8% байна.

13. Төслийн хугацаанд нийт 139.0 сая төгрөгийн татвар хураамжийг улс болон орон нутгийн төсөвт оруулна.

14. Төсөлд шаардлагатай мэргэжлээр Монгол улсын иргэдийг бэлтгэх тэдгээрийг ажлын байраар хангах нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх нийгмийн өмнө хүлээсэн үүргээ биелүүлж байгаль орчныг нөхөн сэргээх хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн талаар холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллаж байхыг ЭБМЗ-өөс даалгаж байна.

15. Техник, эдийн засгийн үндэслэл нь уншихад ойлгомжтой, цэгц дараалал сайтай, мэргэжлийн төвшинд чанартай сайн боловсруулсан, үйлдвэрийн

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ЦАГААН БУЛАГ”-ИЙН АЛТНЫ
ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

үйлдвэрлэл явуулах бүхий л шат дамжлага буюу үйл ажиллагааг хамарсан, угаах үйлдвэрийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулах зэрэгт туслах баримт бичиг болжээ.

16. Энэхүү техник, эдийн засгийн үндэслэл нь ЭБЭХ-ийн сайдын 2012 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 074-р тушаалаар баталсан “Ашигт малтмалын баялгийн урьдчилсан үнэлгээ, ашигт малтмалын ордын нөөцийг ашиглах боломжийн урьдчилсан үнэлгээ, уул уурхайн төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэлд тавигдах үндсэн шаардлагууд ба техник, эдийн засгийн үндэслэл хүлээн авах журам”-ын дагуу гүйцэтгэгдсэн байна гэж үзлээ.

17. Техник-эдийн засгийн үндэслэлд тусгагдсан техник, технологийн сонголт, уулын ажлын төлөвлөлт, цахилгаан болон усан хангамж, дэд бүтэц, байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлт, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, төслийн эдийн засгийн үнэлгээг боловсруулсан Уул уурхайн зураг төслийн “Майнинг шорт лонг” ХХК хариуцах, түүний үнэн бодит байдал, чанарт гаргасан дүгнэлтийг шинжээч Монгол улсын зөвлөх инженер Ж.Оюунаа хариуцах.

18. Техник-эдийн засгийн үндэслэлд тусгасан уурхайн хүчин чадал, техник тоног төхөөрөмж, технологи, эдийн засгийн тооцоог өөрчлөх тохиолдолд уг техник-эдийн засгийн үндэслэлд тодотгол хийлгэж, ЭБМЗ-ийн салбар хуралдаанаар хэлэлцүүлж байх нь зүйтэй.

19. Захиалагч компани Техник-эдийн засгийн үндэслэлийг хүлээн авах тухай Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн Төрийн захиргааны байгууллагын шийдвэр гарснаас хойш 5 хоногт багтаан Техник-эдийн засгийн үндэслэлийг Эрдэс баялгийн мэдээллийн технологийн төвд холбогдох шаардлагад нийцүүлэн хүлээлгэн өгөх үүрэгтэй. Энэ үүргээ хэрэгжүүлээгүй тохиолдолд Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн Төрийн захиргааны байгууллагын дарга гаргасан шийдвэрээ түдгэлзүүлэх, цуцлах эрхтэйг анхааруулах нь зүйтэй.

Техник-эдийн засгийн үндэслэлд хийсэн шинжээчийн дүгнэлт, зөвлөлийн гишүүдийн саналыг үндэслэн Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн Салбар хуралдаанаас Ашигт малтмал, газрын тосны газрын даргад Ашигт малтмалын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.4, 48 дугаар зүйлийн 48.4, Газрын хэвлийн тухай хуулийн 45 дугаар зүйлийн 45.2 дахь хэсгүүд болон энэ дүгнэлт, холбогдох хуулийн заалтуудыг тус тус үндэслэн “Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших MV-014506 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Цагаан булагийн алтны үүсмэл шороон ордыг ил аргаар ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэл”-ийг хүлээн авах шийдвэр гаргахыг уламжлахаар шийдвэрлэв.

ТАНИЛЦСАН:

ЭРДЭС БАЯЛГИЙН МЭРГЭЖЛИЙН
ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА

Б.МӨНХТӨР

ХУРАЛДААНЫГ УДИРДСАН:

ЭРДЭС БАЯЛГИЙН МЭРГЭЖЛИЙН
ЗӨВЛӨЛИЙН САЛБАР
ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА

Б.ДЭЛГЭРЖАРГАЛ

БОЛОВСРУУЛСАН:

ЭРДЭС БАЯЛГИЙН МЭРГЭЖЛИЙН
ЗӨВЛӨЛИЙН САЛБАР ЗӨВЛӨЛИЙН
НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА

Э.БОЛД-ЭРДЭНЭ